Тошкент ҳақиқати

Рўзнома 1928 йил 11 декабрдан чиқа бошлаган

№ 72 (10.321).

1992 йил 28 апрель сешанба

Баҳоси 1 сўм.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

ТУРКИЯ БОШ ВАЗИРИ ТОШКЕНТДА

27 апрель куни Ўзбекистон ва Туркия Республикаларининг давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропорти чинакам байрам тусини олди. Эрталабданоқ бу ерга азиз меҳмонларни кутиб олиш учун келаётган жамоатчилик вакилларининг қўлларида хилпираб турган бир-бирига ҳамкор давлатларнинг жажжи байроқчалари, мустақил ўлканинг илк баҳори неъматлари — анвойи гуллар, карнай-сурнай наволари, бариси киши қалбига оламжаҳон руҳ бағишлади.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинган кунданоқ ҳамкор турк халқи ва унинг муруввватли йўлбошчилари мададга келдилар. Ота-боболаримизнинг, дўстнинг кимлиги оғир кунингда билинади, деган доно нақли яна бир бор ўз исботини топди.

Туркия ҳукуматининг истиқлол йўлида эндигина оёққа тураётган Ўзбекистон халқига кўрсатаётган инсонпарварлик ёрдамини ҳисоблаб адоғига етиш қийин. Шу пайтгача турк биродарларимизнинг ўнлаб гуруҳ ишбилармонлари, саноатчи-тижоратчилари, парламент аъзолари, ҳукумат вакиллари Ўзбекистонга келиб, жумҳуриятимиз ҳаёти, аҳолиси турмуш тарзи билан танишиб, ўзларининг беминнат ёрдамларини кўрсатиб, фикр ва мулоҳазаларини изҳор этдилар. Ўз навбатида Ўзбекистон томонидан ҳам ана шундай ҳамкорлик тадбирлари белгиланиб, ўзаро алоқаларни мустаҳкамлашга ҳаракат қилинаяпти.

Туркия ҳукуматининг ўзбек ўғил-қизларини Анқара ва Истамбул дорилфунунларига ўқишга жалб қилиб, Ўзбекистон келажаги учун зарур бўлган малакали мутахассислар тайёрлашга берган кафолатининг ўзиёқ мана шундай ўзаро дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг ёрқин намунасидир. Фақат бўлар эмас. Ўзбекистоннинг жаҳон миқёсида тан олинишида, обрў-эътиборга эга бўлишида, хусусан бозор иқтисоди муносабатларига ўтишида, саноат, ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларида мадад қўлини чўзаётгани Туркия давлатининг бундан кейин ҳам мустаҳкам таянчимиз бўла олишидан далолатдир. Шунинг учун ҳам бугун Ўзбекистонга расмий ташриф буюрган Туркия Бош вазири Сулаймон Демирэл жаноблари раҳнамо бўлган нуфузли расмий делегацияни тантанали кутиб олиш мақсадида бу ерга йиғилган тошкентликларнинг олқишлари табиий, саломлари самимийдир.

Маҳаллий вақт билан соат 14 да келиб қўнган Сулаймон Демирэл бош бўлган расмий делегациянинг махсус «Гольфстрим» самолёти Тошкент аэропортидаги тантана руҳига салобат бағишлади.

Меҳмонларни аэропортда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов рафиқаси билан, Ўзбекистон Республикаси бош вазири А. Муталов, Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов, Тошкент шаҳар ҳокими А. И. Фозилбеков, Туркия республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чўтир ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Азиз меҳмонларга нон-туз тутилди, гуллар тақдим этилди. Сулаймон Демирэл ва Ислом Каримов Туркия телевидениесининг бу ерга ўрнатилган «шошилинч хабар маркази» ва маҳаллий ахборот воситалари вакиллари билан суҳбатлашдилар.

Жумладан, Сулаймон Демирэл бугун Тошкентга келиб, Ўзбекистонлик қардошларим, қадрдон дўстим Ислом Каримов билан дийдор кўришаётганимдан бахтиёрман, уларга Туркия халқи номидан оташин саломлар олиб келдим, деди. Мен Ўзбекистон Республикаси мустақиллик эълон қилган кунидан бошлаб дўстлик, ҳамкорлик ва тинчлик сиёсатини тутиб келаётганидан беҳад миннатдорман. Биз қадрдонларимиз билан бундан буён ҳам ҳар соҳада мустаҳкам алоқаларни йўлга қўйиш, бошлаган ишларимизни давом эттириш учун бу ерга келдик.

Ўзбек халқининг фаровон кунлари жуда яқин. Унинг дунёдаги тараққий этган давлатлар қаторидан ўрин олишига ишонаман. Чунки Ўзбекистон ўтмишда ҳам, ҳозир ҳам жуда етук алломаларни дунё маданиятига етиштириб берган катта ватандир. Биз Туркияда Ўзбекистонни ота-боболаримиз юрти, қондошларимизнинг ватани сифатида биламиз, деди Туркия Бош вазири.

Ҳозирги дунё шароитида барча давлатлар ўзаро ҳамкорликда муштарак муаммоларни ҳал қилишлари одат тусига айланиб қоляпти. Мен бу ерга келаётиб, Ўрта Осиёнинг барча республикаларида бўлишни, азиз қардошларимиз билан учрашишни ният қилдим, деб сўзини якунлади С. Демирэл.

Сўнгра Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Туркия жумҳурияти Бош вазири Сулаймон Демирэл ва унга ҳамроҳлик қилаётган расмий делегация вакилларини мустақил Ўзбекистон тупроғига қадам қўйишаётгани билан табриклаб, бундан кейин Туркия билан Ўзбекистон дўстлиги, ҳамкорлиги жуда кенг миқёсларда давом этажаклигини айтди.

Ўзбекистон билан Туркияни боғлаб турган жиҳат — тарихий қардошлик, дўстлик алоқаларидир. Биз Туркия тимсолида ўз келажагимизни кўриб турибмиз. Чунки Туркия ҳам биз бугун босиб ўтаётган йўлларни бошидан ўтказганлиги шундай фикрга келишимизга асос бўлди, деди Ислом Каримов ўз сўзининг охирида.

Шундан сўнг Туркия Республикаси Бош вазири С. Демирэл рафиқаси билан ўзлари учун ҳозирланган шаҳар чеккасидаги «Дўрмон» қароргоҳига, Туркия жумҳурияти ташқи ишлар вазири Ҳикмат Четин рафиқаси билан ва Туркия жумҳурияти делегациясининг бошқа аъзолари «Дўрмон» меҳмонхонасига йўл олдилар.

Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги.

СУРАТДА: Тошкент тайёрагоҳида кутиб олиш пайти.

Р. Жуманнёзов ва Ф. Қурбонбоев олган сурат.

(ЎзА).

- *Туркия—Ўзбекистон: дўстлик алоқалари*

ПАРЛАМЕНТ АЪЗОЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

«Хўш келибсиз, туркиялик азиз дўстлар!», «Дўстлик, қардошлик, ҳамкорлик!», Туркия Республикаси расмий делегациясининг аъзоларини Ўзбекистон парламенти аъзолари ана шундай лўнда ва сермазмун шиорлар билан кутиб олдилар. Учрашувда вилоятларнинг ҳокимлари, республика вазирликлари ва идораларининг раҳбарлари ҳам иштирок этдилар.

Халқ ноиблари Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов билан Туркия Республикасининг Бош Вазири С. Демирэлни қарсаклар билан кутиб олдилар. Бу фақат ҳурмат-эҳтиром белгиси эмас, Ўзбекистоннинг кўп миллионли халқи келажак умидларини шу қардош мамлакат билан боғламоқда. Чунки бу мамлакат саноқли йиллар ичида иқтисодиётда улкан бурилиш ясаб, энг ривожланган давлатлар қаторига чиқиб олди.

Мустақил Ўзбекистон амал қилишни мўлжаллаётган Туркия модели демократик ўзгартишлар йўлига ўтиб олган давлатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши учун яхши истиқболлар очиб беради. Ўзбекистонликлар қардош турк халқига алоҳида ҳурмат билан қарайдилар. Ўзбекистон Республикасининг мустақиллигини биринчи бўлиб айни Туркия тан олганлигини, тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик асосида муносабатлар ўрната бошлаганлигини бу ерда яхши биладилар. Тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик эса икки давлат ўртасидаги дўстона алоқаларни янада ривожлантириш учун мустаҳкам пойдевордир.

Парламент аъзолари билан учрашувда Туркия Республикасининг Бош вазири С. Демирэлни Тошкент шаҳри ҳокими А. И. Фозилбеков, Тошкент Давлат дорилфунунининг ректори Т. Ж. Жўраев табрикладилар...

Тўпланганлар Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов ва Туркия Республикасининг Бош Вазири С. Демирэл нутқини зўр эътибор билан тингладилар.

(Учрашув тўғрисидаги батафсил ҳисобот рўзноманинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА

24 апрель куни Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Саудия Арабистонидаги «Даллоҳ ал-барака» тижорат банкининг президенти Шайх Солиҳ Абдуллоҳ Камолни қабул қилди.

Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқаларни ривожлантиришда «Даллоҳ ал-барака» тижорат банки ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши мумкинлиги айтилди.

Араб дунёсида энг катта тижорат банкларидан бўлмиш «Даллоҳ ал-барака» банкининг бир қанча мамлакатларда уч юзга яқин саноат ва тижорат компаниялари бор, йигирматадан кўпроқ мамлакатда молия институтлари ишлаб турибди.

Шайх Солиҳ Абдуллоҳ Камол Тошкентда ҳам ўз банкининг бўлимини очиш, Ўзбекистон Республикаси давлат банки ҳузурида молия институти ташкил этиб, мутахассисларга бозор муносабатлари асосларини чуқур ўргатиш, шу мақсадда махсус дастурлар тайёрлаш, бу ишларга ажнабий иқтисодчи олимлар ҳамда ўқитувчиларни таклиф этиш нияти борлигини айтди.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов Шайх Солиҳ Абдуллоҳ Камолга ташаккур айтди, яхши ният билан амалга ошириладиган ишлар ҳамма вақт қўллаб-қувватланишини таъкидлади. Буларнинг ҳаммаси Саудия Арабистони билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

(ЎзА).

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

25 апрель куни Туркия Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чутир Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон Республикасининг ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов ҳозир бўлди.

(ЎзА).

САБЗАВОТ ДАЛАЛАРИДА

ЭРТАГИСИ ЭКИБ БЎЛИНДИ

ЗАНГИ ОТА НОҲИЯСИ. «Мустақил» шўро хўжалигида эртаги экинлар экиш ниҳоясига етди.

Ҳар гектар майдондан 30 тоннадан ҳосил олиш мақсадида 55 гектар ердаги карамга иккинчи ишлов берилиб, маҳаллий ўғит билан озиқлантириляпти. Ош лавлаги, картошка ҳам гуркираб ўсмоқда. Помидор, бақлажон ва болгар қалампири сингари экинларни экишга ҳам эрта-индин киришилади. Бунинг учун имконият бор. Иссиқхоналарда мўл ва сифатли кўчат тайёрланди.

Шўро хўжалиги деҳқонлари бу йил 5 минг тонна сабзавот етиштиришга аҳд қилганлар. Айни пайтда иссиқхонада етиштирилган резавор экинлар, помидор, бодринг ҳосили шаҳарликлар дастурхонига етказиб беріляпти. Ҳар куни 10 тонна маҳсулот жўнатилмоқда.

И. РУСТАМОВ.

ДАВЛАТ ОЛДИДА МАСЪУЛИЯТЛИ БЎЛИБ, УНИНГ ҚОНУНЛАРИГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ҚИЛИНСИН!

Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раёсатининг кенгайтирилган мажлисида республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим масалалари муҳокама қилинди. Мажлис 24 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтди. Уни республика Бош вазири А. Муталов бошқарди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Собиқ Иттифоқ доирасидаги анъанавий иқтисодий алоқалар узилиб қолгач, ишлаб чиқариш суръатларининг кескин пасайиши, пулнинг қадрсизланиши суръатлари кучайиб бораётганлиги оқибатида республика бюджети муайян камомадга дуч келганлиги таъкидланди. Лекин ишларнинг аҳволига фақат шу объектив қийинчиликлар таъсир қилди, холосми?

Албатта, ундай эмас! Мажлисда таъкидлаб ўтилганидек, иқтисодиёт меъёрий фаолиятининг бу муҳим кўрсаткичига солиқлар тўла ундирилмаганлиги ҳам кўп даражада таъсир қилди. Бу соҳада, айниқса Қорақалпоғистонда, Сурхондарё, Андижон ва Хоразм вилоятларида ташвишли аҳвол юз берди. Солиқ инспекцияси ўтган йили ва бу йил жуда кўп текшириш ўтказиб, хазинани юзлаб миллион сўм пул билан тўлдирган бўлса ҳам, жуда кўп миқдордаги пул тўланмай қолди.

Бир неча мисол келтирамиз. Нукусда 27 та корхона бор, ишлаб турган корхоналарнинг тўртдан бир қисми қўшимча қийматга белгиланган солиқни тўламади. Бундан кўрилган зарар ўнлаб миллион ҳисобланади. Қўнғирот вино заводида текшириш ўтказилганда биринчи марта 16 миллион сўм, иккинчи марта 6 миллион сўм тўланмагани аниқланди. Аммо бунинг учун ҳеч ким жазоланмади.

Ўзбекистон Президенти солиқ маҳкамаси фаолиятини аниқ йўлга қўйишни, зарур бўлса айбдор шахслар ишини прокуратурага оширишни талаб қилди. Барча ривожланган мамлакатларда солиқ маҳкамаси давлат тузилишида алоҳида ўрин тутади, солиқларни яшириш, даромадларни атайлаб камайтириш эса қонунга биноан қаттиқ жазоланади. Бизда эса иш эскича олиб борилмоқда. Бундан фақат республика бюджети эмас, балки мустақил Ўзбекистондаги миллионлаб аҳоли жабр кўрмоқда.

Молия идоралари фаолияти нима учун шу қадар суст? Мажлисда бунинг аниқ сабаблари айтиб ўтилди. Тайёрига айёрлик кайфияти масъулиятининг камайиши, солиқ инспекторлари малакасининг пастлиги ва уқувсизлиги, улар муаммони моҳиятини тушуниб етишни истамаслиги ана шундай сабаблардандир. Таъкидлаб ўтилганидек шу муҳим молиявий соҳада ишлаётган кишиларнинг атиги 40 фоизи махсус маълумотга эга бўлиб, лавозимига мос келади. Қолганлари — тасодифан ишга жойлашган кишилардир. Равшанки бундай аҳвол ортиқча давом этиши мумкин эмас. Касбига, эгаллаб турган лавозимига қарамай ҳамма одамлар давлат олдида, унинг қонунлари олдида бир хил жавобгар бўлишлари керак.

Мураккаб иқтисодий вазият бюджетнинг ҳолатига жиддий таъсир қилаётган яна бир муҳим жиҳатдир. Ҳозир республикада 600 та саноат корхонаси ишлаб турибди, улар 20 миллиард сўмдан кўпроқ қарздор бўлиб қолди. Ўз тармоғида монополиячи бўлган жуда кўп жамоалар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ўрнига аксинча иш тутиб, камайтирмоқдалар. Масалан, Тошкент лак-бўёқ заводи сўнгги вақтда маҳсулот ишлаб чиқаришни қирқ фоиз камайтириб юборди. Аммо маҳсулот нархини қирқ фоиз оширди! Хуллас, кўпгина корхоналар ва ташкилотлар нарх-навони иқтисодий жиҳатдан асосламай ошириш ҳисобига фойда олишни кўпайтирмоқда.

Мажлисда бозорларни моллар билан тўлдиришни, кенг талаб эҳтиёжларни қондиришни эмас, балки ҳаддан ташқари катта фойда олишни, шу жумладан солиқларни тўламаслик, қонунларни бузиш ҳисобига катта фойда олишни мақсад қилиб қўйган кооперативлар шаънига жуда кўп таъналар айтилди. Аммо ана шундай ҳолларда ҳам солиқ инспекциялари ҳайрон қоларли даражада сабр-бардош кўрсатмоқда, очиғини айтганда масъулиятсизлик қилмоқда.

И. А. Каримов бюджетни барқарорлаштиришнинг чоралари орасида бир қанча асосий йўналишларни таъкидлаб ўтди. Нарх белгилаш концепциясини белгилаб чиқиш, сифат жиҳатидан янги қарз бериш сиёсати, қатъий солиқ солиш ва қонунни ашаддий бузувчи шахсларни жавобгарликка тортиш, хусусий банкларни барпо этиш ана шундай йўналишлардандир. Чамаси, тез орада Ўзбекистонда республика заёми чиқарилади. У қимматбаҳо қоғоз эгаларини пулнинг қадрсизланишидан ҳимоя қила олади, айни пайтда хазинани тўлдиришга имкон беради.

Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириб, унинг таннархини арзонлаштиришга ҳаракат қилаётган корхоналарни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш зарурлиги эътироф этилди. Бундай жамоаларни, шубҳасиз, давлат қўллаб-қувватлайди, уларга нисбатан молиявий ва солиқ имтиёзлари жорий этилади.

Мажлисда рақамлар келтириб ўтилди: ҳозирги вақтда республикада ойлик ўртача маош 1400 сўмни ташкил этади, 1991 йилнинг шу даврида эса 270 сўм эди. Лекин шундай вазият вужудга келмоқдаки, МДҲ-даги бошқа республикалардан Ўзбекистонга келтирилаётган энергия манбалари нархининг кескин оширилиши натижасида турмуш яна қимматлашади. Шу сабабли ҳукумат одамларни ижтимоий ҳимоялаш учун шошилинч чоралар кўрмоқда. Масалан, келгусида пенсиянинг энг кам миқдори 800 сўмни ташкил этади. Меҳнаткашларнинг иш ҳақи ҳам кўпаяди. Лекин пулни қаердан олиш керак? Пул эса фойдадан ва бюджетдан олинади, аммо фойданинг ҳам, бюджетнинг ҳам чегараси бор!

Шу боисдан Ўзбекистон ҳукумати кўраётган биринчи навбатдаги чора-тадбирлар орасида пахта, бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид нархини қайта кўриб чиқиш ҳам бор. Мажлисда таъкидлаб ўтилганидек, шаҳарликлар билан қишлоқ аҳли ўртасида иш ҳақида вужудга келган номутаносибликни тугатиш зарур.

Вазирлар Маҳкамаси Раёсатининг мажлисида халқ хўжалиги тармоқларини моддий-техникавий ресурслар билан таъминлашнинг аҳволи, давлатлараро битимларнинг қандай амалга оширилаётганлиги ва турли тармоқларда маҳсулот ишлаб чиқаришни барқарорлаштириш учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиш чоралари кўриб чиқилди.

Вазирлар Маҳкамаси илгари қабул қилган маҳсулотларни Ўзбекистонга олиб келиш ва Ўзбекистондан ташқарига олиб чиқиб кетиш тартиби, бу ишда тегишли тартиб ўрнатиш тўғрисидаги қарор қандай бажарилаётганлиги ҳам кўриб чиқилди. Муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Вазирлар Маҳкамаси Раёсатининг кенгайтирилган мажлисида ҳукумат аъзолари, вилоятларнинг, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари, халқ ноиблари қатнашдилар.

(ЎзА).

ҲОСИЛДОРЛИККА ЙЎЛ

ВИЛОЯТ ПАХТАКОРЛАРИ ЭКИШНИ ТУГАЛЛАБ, ЧИГИТНИ ТАБИИЙ НАМГА БИР ТЕКИС ВА ТЎЛА УНДИРИБ ОЛИШ, ГЕКТАРЛАРНИНГ БУТЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН КУРАШНИ БОШЛАБ ЮБОРДИЛАР

БОЗОР иқтисоди шароитига ўтилгач, табиийки, ҳар соҳада бўлганидек деҳқончиликда ҳам пухта ҳисоб-китоб билан, унда энг аввало одамларнинг манфаатини кўзлаб иш юритиш имкониятлардан, резервлардан оқилона фойдаланиш учун омил бўлади. Шу маънода мулоҳаза юритадиган бўлсак, вилоятимизда бу соҳада бир қатор ишлар амалга оширилди. Ўтган йили пахта ерларидан «орттирилиб» 6 минг гектар майдонга буғдой-арпа экилган эди. Яхши бўлди. Ҳозир ривожи кўзни қувонтиради. Бошоқлаяпти, дон оляпти. Ҳосилини йиғиб-териб олгач, бўшаган ерларга маккажўхори ва бошқа озуқа экинлари экилади. Ҳар жиҳатдан фойдали. Одамларнинг омбори донга бойийди. Чорва учун тайёрланадиган озуқанинг салмоғи кўпаяди.

Лекин пахтага эътибор асло сусаяётгани йўқ. Ҳозиргача 121,5 минг гектар майдонга чигит экиб бўлинди. Бу — ўтган йилдагига қараганда 2,5 минг гектар кам экилди, демакдир. Оққўрғон, Қуйи Чирчиқ, Юқори Чирчиқ, Янгийўл ноҳиялари хўжаликлари чигит экишни, айниқса, уюшқоқлик билан олиб бордилар.

Ҳозир олди экилган далаларда чигит ёппасига униб чиқмоқда. Темирнинг қизиғида босилгани яхши бўлди-да, табиат ҳам қарашиб юборди. Асосий майдонларда чигит экиб бўлингандан сўнг майдалаб, «эзиб» ёққан ёмғир айни муддао бўлди.

Кузда уюлажак хирмоннинг салмоғи ва сифати, табиийки, қайси навдаги чигит экилганига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқдир. Уста пахтакорлар мутахассислар билан бамаслаҳат бу борада ҳам етти ўлчаб бир кесишга ҳаракат қилдилар, десак янглишмаймиз. Пахта учун ажратилган майдонларнинг деярли 80 фоизига кўпчилик деҳқонлар учун синашта бўлиб қолган С-6524 нави экилди. Тўғри, бу нав пахтаси тўртинчи типга мансуб. Хом ашёси биринчи навга ўтмайди. Иккинчи навга қабул қиладилар. Афсус, дейишимиз мумкин. Лекин ҳозирги кунда амалда бўлган ва жорий этиладиган харид нархларини ҳисобга оладиган бўлсак, ҳар ҳолда ёмон эмас. Агар чигитли пахтанинг биринчи нави бир тоннасига 19 минг 980 сўм ҳақ тўланадиган бўлса, иккинчи навга 17 минг сўм тўланади. Орадаги тафовут унчалик катта эмасдек туюлади. Лекин барибир, тан олиш керак, вилоят бўйича етиштириладиган жами пахтанинг кўп қисмини биринчи навга топширмаслик ҳисобига анча маблағ «йўқотиш» мумкинлиги ҳаммага аён!

Бироқ ҳозирча бошқа иложи ҳам йўқда. Чунки С-6524 навининг агротехникаси, айрим касалликларга чидамлилиги бизнинг шароитимизга жуда мос келиб қолган. Шунинг учун ҳам бу навни экиш мақсадга мувофиқ топилганлиги бежиз эмас.

Истиқболда эса «Наманган-77», «С65-30», «АН-415» навлари йирик-йирик пайкалларда синаб кўрилмоқда. Зора ана шу навлардан биронтаси ўзини «кўрсатиб» қолса. Кейинчалик уни кенг оммалаштириб, ҳосилнинг биринчи навга топшириш мумкин бўлса! Ният яхши, умид бор. Бу ёғи деҳқон билан олимларнинг чинакам ҳамкорлиги, амалий ишларига боғлиқдир. Бу келгусининг иши.

Деҳқонларимиз эса кўнгилни тўқ қилиб, бор имкониятдан самарали фойдаланиш, экилган чигитларни бир текис ундириб, мўл ҳосилга пухта замин яратиш ҳаракатини қилишлари зарур. Бунинг учун айни кунларда нималарга эътибор бериш керак?

Аввало, ҳар бир пайкални, далани эринмай, диққат билан кўздан кечириб, гектарларнинг тўла бўлишини таъминлаш муҳимдир. Шу мақсадда пайкал четлари, ўқ ариқлар ҳам эътибордан четда қолмаслиги керак.

Об-ҳавога ишониб бўлмайди. Ҳали олдинда жала, сел, кучли ёмғирлар турган бўлиши мумкин. У ҳолда экинни қатқалоқ босади. Қатқалоқ эса, деҳқонларимиз яхши биладилар, кўчатларни қисиб нобуд қилади. Сийраклаштириб қўяди. Бунга йўл қўймаслик керак. Ҳамма жойларда қатқалоқни бузадиган асбоб-ускуналарни шай қилиб қўйийлик.

Қатор оралари билиниши биланоқ дарҳол тракторларга культиваторларни тиркаб, тупроқни юмшатиш талаб этилади.

Албатта, бу гаплар, тавсиялар, маслаҳатлар янги эмас. Ҳар йили, ҳар бир мавсумда айтиладиган гаплар. Афсуски, фойдалилигини била туриб, кўп ҳолларда бу маслаҳатларга эътибор бермаймиз, амал қилмаймиз. Деҳқоннинг яхши удуми, одати бўлардиди: ивитилган чигитни банкаларга жойлаб олиб, пайкалма-пайкал юриб, хатосига экиб чиқадилар. Очиғини айтиш керак, кейинги пайтда бундай қилмай қўйдилар. Рости гап, интизом анча бўшашди. Эҳтимол, турғунлик йиллари иллатлари сабаб бўлиб, пахтакорлар меҳнати қадрланмай қўйилганлиги, у тирикчилигини пахтадан ўтказолмай қолганлиги сабабидан шундай ҳолат юз бергандир.

Ҳозир шароит бутунлай бошқача. Аксарият хўжаликларда пахта пайкаллари оилаларга пудрат қилиб бўлиб берилган. Ким яхши ишласа, кўп ҳосил олса манфаат ҳам шунчалик кўп бўлади. Ҳукуматимиз ҳам бунга имконият яратди. Янги ҳосилдан бошлаб, режадаги хом ашёнинг 15 фоизи, пландан ташқари етиштирилган ҳосилнинг ҳаммаси деҳқон тасаррруфида қолади. Буёғи яна ҳам яхши. Пахта тозалаш заводлари билан келишиб, шартнома асосида бу ҳосилни қайта ишлаттириб, чигитини ҳам, ёғини ҳам, кунжарасини ҳам деҳқоннинг ўзи олиши мумкин. Демак, ҳозирдан бошлаб ҳосилдорликни ошириш ҳақида ўйлаш керак. Эндиликда пахтакор деҳқоннинг ҳам катта умид ва ишонч билан, астойдил енг шимариб ишлайдиган вақти келди!

Н. ИСАЕВ.

● Милиция ҳаёти

ХАЛҚ БИЛАН БИРГА

Сўнгги йиллар ичида вилоятимизда ички ишлар ходимларини ижтимоий муҳофаза этишга катта эътибор берилмоқда. Милиция ходимларининг турмуш шароитларини яхшилаш, уларни уй-жой билан таъминлаш, энг муҳими моддий манфаатдорликларини ошириш борасида талайгина тадбирлар рўёбга чиқарилди. Хусусан, бундай хайрли ишлар айниқса умумхалқ байрамига айланиб кетган Наврўз айёмида ёрқинроқ кўзга ташланди.

Барча жойда бўлгани каби вилоят Ички Ишлар бошқармаси, унинг район ва шаҳар бўлимларида ҳам бу улуғ байрам зўр шоду-хуррамлик билан нишонланди. Бошқарма шахсий таркибининг бўлиб ўтган йиғилишида ҳар бир ходим бир кунлик иш ҳақини «Ғамхўрлик» жамғармаси ҳисобига ўтказишга қарор қилди. Бу жамғарма маблағини эса хайрли ва савобли мақсадларга сарфлаш кўзда тутилганди. Ўтган йилнинг ўзида жамғарма ҳисобидан юзга яқин милиция ходими, истеъфодагилар, вафот этган ёҳуд хизмат бурчини ўтаётиб, жиноятчилар билан тўқнашувларда ҳалок бўлганлар оилаларига 50 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. 50 минг сўм эса жумҳурият Ички ишлар вазирлигининг «Постда» рўзномаси ҳисобига ўтказилди.

Ҳозирги кунда бозор иқтисодиёти қийинчиликлари ҳеч бир соҳа кишиларини четлаб ўтмаяпти. Хусусан эл-юрт осойишталигини таъминлашга бел боғлаган милиция ходимлари орасида ҳам қийин шароитда яшаётганлар кўп. Шу йилнинг бошидан буён 78 нафар ана шундай касбдошларимиз оилаларига моддий ёрдам кўрсатиш байрамнинг муносиб туҳфаси бўлди. 11 нафар ҳалок бўлган ходимларнинг оилаларига 500 сўмдан ёрдам пули берилди.

Бошқарма маҳаллалар билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Хусусан «Иттифоқ-17» маҳалласи аҳли билан дўстлик анчадан буён давом этмоқда. Шу боис ҳам бошқарма ўз ҳисобидан ана шу маҳаллада Наврўз ошини тортди, ошдан сўнг барча ходимлар маҳалла аҳли билан биргаликда «Мотамсаро она» ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

Сафимизда Афғонистонда хизмат қилиб қайтган йигитлар ҳам кўпчиликни ташкил этади. 119 нафар собиқ афғончи ҳақида ғамхўрлик қилиш ҳам доимий эътиборимизда. Бу мақсадда уларнинг Кенгаши ташкил қилинган. Кенгаш ўз аъзолари ҳолидан хабардор бўлиб боради. Афғон урушида ҳалок бўлган Бекобод шаҳар Ички ишлар бўлими участка нозири Неъматжон Мўминов оиласига 1000 сўм ёрдам пули берилди. Кенгашнинг бўлиб ўтган слётида эса бу оилага ҳашар йўли билан уй қуриб беришга қарор қилинди.

Вилоятимиздаги район ва шаҳарлар ҳокимликлари ҳам Наврўз айёмида милиция ходимларига бир қатор ғамхўрликлар кўрсатдилар. Мисолларга мурожаат этайлик. Олмалиқ шаҳар ҳокимлиги Наврўз кунлари ўз хизмат бурчини ўтаётиб ҳалок бўлган Ички ишлар ходимлари хонадонларида бўлдилар, уларнинг оила аъзолари кўнгилларини сўраб, моддий ёрдам кўрсатдилар. Ана шу мақсадлар учун салкам 2 минг сўм сарф этилди. «Қаулди» кони жамоаси эса шаҳар ички ишлар бўлими ҳисобига 10 минг сўмни байрам туҳфаси сифатида ўтказди.

Наврўз арафасида пискентлик ички ишлар ходимлари яхши ташаббус билан чиқдилар. Улар район ҳокимидан Пискент шаҳридаги бир неча йирик кўчалар озодалиги ва уларда тартиб сақлашни ўзларига топширилишини сўрадилар. Бу ташаббусни ҳокимлик бажонудил қўллаб-қувватлади. Эндиликда барча корхона ва ташкилотлар ҳам ҳудудларга биркитилиб, у ердаги тозалик, осойишталикнинг таъминланишига масъулдирлар. Шунингдек, район ҳокими қийин шароитда яшовчи милиция ходимларидан икки нафари оилаларига 300 сўмдан ёрдам пули топширди.

Шундай улуғ айём кунлари Қуйи Чирчиқ район ҳокимлиги ҳам тинчлик посбонларини қутлаш, уларнинг оила аъзолари кўнглини сўрашни унутмади. Хусусан етти нафар милиция ходими (шу жумладан хизмат вазифасини адо этаётиб ҳалок бўлган А. Чугунов ва Д. Муҳамедов оилалари) учун 4200 сўм топширди. Район тайёрлов корхонасидан уларга арзон нархларда шоли, буғдой, картошка сотилди.

Наврўзнинг энг асосий хусусиятларидан бири кексалар, ёлғиз кишилар ва қарияларни йўқлаб, улар кўнгилларини кўтаришдир. Шу боис Бекобод районида узоқ йиллар ўз ҳаётини хавф-хатарга қўйиб, эл-юрт осойишталиги йўлида меҳнат қилган пенсионерлардан уч нафари 125 сўмдан пул билан таъминландилар.

Оҳангарон район ички ишлар бўлими ходимлари ҳам Наврўзи айёмни муносиб байрам қилдилар. Икки киши янги уйлик бўлди, оғир жиноятларни очишда фаоллик кўрсатган беш киши эса ҳокимлик томонидан рағбатлантириш рўйхатига киритилдилар. Бу ерда янги ошхонанинг фойдаланишга топширилишида ҳам ҳокимлик бош-қош бўлди. Бу йилги Наврўз айниқса янгийўллик милиция катта лейтенанти Саъдулло Нортоев учун қўш қувончлар олиб келди. Унинг никоҳ тўйи янги уйда бўлиб ўтди. Саъдуллонинг тўй харажатларининг маълум қисмини ўз зиммамизга олдик, унга 10 минг сўм тўплаб бердик.

Улуғ айём кунлари фуқаролар милиция ходимларининг ҳалол, фидокорона меҳнатларини эъзозлаб мактублар йўллашаётганлиги биз учун қадрлидир. Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли давлат хўжалигида истиқомат қилувчи С. Пардабоев, О. Абдураимов, Т. Ўқубошовалар ана шундай мазмунда мактуб йўллаб район ички ишлар бўлимининг барча ходимларига миннатдорчилик билдирганлар.

Тошкентлик В. Погосян ўз хатида эса ҳамёнини олиб қочган йўлтўсарни тутган Янгийўл шаҳар милиция катта терговчиси Эркинбой Абдуллаевга раҳмат айтибди.

Қуйи Чирчиқдан келган тавсияномада район милиция бўлими жиноятчини ушлашда мардлик кўрсатган штатсиз участка вакиллари Ш. Жабборов ва Т. Пардаевларни тақдирлашни илтимос қилишган. Уларга 350 сўмдан мукофот пули берилди.

Мана Наврўзни ҳам кузатаяпмиз. Улуғ Рамазон ойлари, ҳайит кунлари ҳам ўтиб, яна бир покланиб, дину-имон йўлидан бораётган фуқароларимиз мустақил Ўзбекистонимиз равнақига ўз улушларини қўшиш мақсадида меҳнатни давом эттирмоқдалар. Милиция ходимлари эса ўз халқи хизматида, жанговар постда ҳамиша тайёр.

М. МИРСОВУРОВ,
вилоят Ички ишлар бошқармаси матбуот маркази раҳбари, ички хизмат майори.

* * *

МАҚОЛА САҲИФАЛАНАЁТГАНДА: Ўтган шанба куни вилоятимиз осойишталик посбонлари ҳам Наврўз айёмини муносиб байрам қилдилар. Вилоят Ички ишлар бошқармаси «Динамо» ўйингоҳида бўлиб ўтган бу тантанага милиция фахрийлари, Юғнакий, «Баҳор» ва «Иттифоқ-17» маҳалла аҳли, шаҳар ва районлар милиция бўлимларидан вакиллар меҳмон бўлиб келдилар. Йиғилганларни Мовароуннаҳр диний бошқармаси бошлиғининг муовини Зокиржон хожи табриклаб, халқ ва милиция ҳамкорлигига оид тарбиявий мавзуда сўзладилар. Шерали Жўраев, Ғуломжон Ёқубов ва бошқа таниқли санъаткорларнинг куй-қўшиқлари байрамга файз киритди. Меҳмонларга ош тортилди.

Айёмда вилоят ҳокими С. Сайдалиев иштирок этди.

● Оҳангарон хабарлари ●

ХЎЖАЛИКНИНГ КИЧИК КОРХОНАЛАРИ

ҲОЗИРГИ пайтда ишлаб чиқаришни равнақ топтириш учун энг аввало одамлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш муҳим бўлиб қолди. «ВЛКСМ 50 йиллиги» совхоз-саноат комплексида бу соҳада бир қатор тадбирлар кўриб қўйилди.

Аввало шуни айтиш кераки, хирмон кўтарилганда ишчи-хизматчиларга тақсимлаш учун 160 гектар ерга кузги буғдой экиб қўйилганди. Ҳосили яхши бўлиши кутилмоқда. Ташландиқ ерда ғишт ишлаб чиқариш кичик корхонасига асос солинди. Шунингдек, кунига 500 килограмм вермишел тайёрлайдиган цех ишлаб турипти. Келажакда қанд олиш мақсадида тажриба тариқасида олти гектар ерда қанд лавлаги ўстирилмоқда. Хўжаликнинг ўзида чоғроққина қанд заводи қуриш мўлжалланаяпти. Совхоз ҳудудида ёғочни қайта ишловчи қўшма корхона ҳам фаолият кўрсатмоқда. Ҳозиргача қарийб 200 куб метр ёғоч қайта ишланди. Маҳсулотни эса Хабаровск шаҳри билан тузилган шартнома асосида олиб турибдилар.

Д. ХОЖИБЕКОВ.

●

ҲАММАСИ ЎСТИРИШГА ҚОЛДИРИЛДИ

АЙНИ кунларда қўзилатиш мавсуми ниҳоясига етай деб қолди. Бу муҳим тадбир 70 минг бошдан кўп қўй, шу жумладан, 40 минг 125 бошдан ортиқ совлиқ боқилаётган ноҳияда ҳам анча уюшқоқлик билан ўтказилаяпти. Айниқса, Алишер Навоий номли шўро хўжалиги чўпонлари яхши ютуқларни қўлга киритдилар. Ҳозирги кунга қадар хўжаликда ҳар юз бош совлиқдан 92 бош соғлом қўзи олиниб, улар юз фоиз ўстиришга қолдирилди.

Хўжалик бўйича эса 6700 бошдан кўпроқ қўзи олинди.

Мулла топил яйловларида қўй боқаётган бош чўпон Собир Мансуров бошлиқ жамоа, айниқса, яхши кўрсаткичларга эришмоқда. Қишловни беталафот ўтказган чўпонлар 5 мартдан 5 апрелгача 360 бошдан кўп қўзи олдилар. Бу маъмурият билан шартномада белгиланганидан анча кўпдир.

— Хўжаликда тўл олиш мавсумининг муваффақиятли якунланиши кўп жиҳатдан чўпонларнинг моддий манфаатдорлиги ошиб бораётганлиги билан боғлиқдир, — дейди қўйчилик ижара бригадасининг бошлиғи, ветеринария фанлари номзоди Рустам Қурбонов, — биз йил бошиданоқ чўпонларга ўзлари боқаётган ҳар бир қўчқор учун олти сўм, бир бош совлиқ учун икки сўм, касалликка чалиниб қолган қўйни яхши парваришлаб, соғлом қилиб ўстириб сафга қўшса 1 сўм 70 тийиндан, ҳар бош янги туғилган соғлом қўзи учун эса 1 сўм 80 тийиндан, сақмончиларга эса ҳар бош қўзини бақувват қилиб боққани учун 2 сўм 50 тийиндан ҳақ тўладик.

Ноҳиядаги Собир Раҳимов номли совхознинг Бойқўзи Абдиев, Мирабдулла Канаев, «Ангрен» совхозидан Турсунбой Қурдошев, «Дўстлик» ижара жамоасидан Абдусаттор Тиловов, Қўчқор Умаров ва бошқа чорвадорлар ҳам бу йилги мавсумни муваффақиятли якунламоқдалар. Улар ижара усулининг афзалликларини амалда намойиш этмоқдалар.

М. ҚАЮМОВ.

● Депутат ва ҳаёт

ОЛДИН ЎЛЧАБ, КЕЙИН ТЎН БИЧАЙЛИК

Кейинги пайтларда жамиятимизда жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Буни ҳар бир соҳада яққол сезиш мумкин. Биз эндиликда бир хил қолипдаги иш юритишлардан воз кечиб, замон талабига жавоб бера оладиган қонунлар асосида иш юритишимиз лозим. Акс ҳолда ҳаётимизда яхшилик томон силжиш бўлмаслиги аён бўлиб қолди. Мен ушбу сатрларни бежиз ёзаётганим йўқ, албатта.

Бундан икки ярим йиллар чамаси илгари Ўзбекистон халқ депутатлигига номзодлар кўрсатилаётган бир учрашувда қатнашгандим. Депутатликка номзод халқ олдида маъруза қилди. Унинг нутқи бошдан-оёқ ваъдалардан иборат бўлиб, маҳаллага канализация қувурлари келтиришдан тортиб, транспорт масаласини яхшилашгача ўз зиммасига олган эди. Бундай қамрови кенг ваъдаларни ўтирганлар оғизлари қулоқларига етиб тинглашди. Шу пайт улардан бири:

— Яша, ота ўғил. Ўртоқлар ахир шундай номзодни Ўзбекистон халқ депутатлигига сайламасак кимни сайлаймиз. Келинглар, кўпчилик бўлиб уни қўллаб-қувватлайлик,— дея луқма ташлади. Даврада қарсак янгради. Шу номзод Ўзбекистон халқ депутатлигига сайланди ҳам.

Яқинда ўша сайловчилардан бирини учратиб қолдим. У мен билан сўрашаркан, киноя билан:

— Хабарингиз бор, у кишининг депутат бўлишида маҳалладошларимизнинг ҳиссаси кўп бўлди. Шунча ваъдаларни бериб энди ўзини онда-сонда бир учратиб қоламиз. Келиб баъзида ҳисобот берадилар. Кўп вақтларда ўзлари тугул қораларини ҳам кўрмаймиз. Шунақа экан: сайланиб олгунча қоп-қоп ваъда беришадида, иш деса Самарқанддан топ, қабилида йўл тутишади...

Афсуски, депутатларга нисбатан бундай гаплар кейинги пайтда бот-бот эшитиляпти.

Яқинда муҳарририятимизга мактуб келди. Бу Бўка шаҳридаги Увайсий кўчасининг 45-хонадонида истиқомат қилувчи Алишер Исломовдан экан.

«Мана Ўзбекистон халқ депутатлигига бўлиб ўтган сайловга ҳам икки йилдан ошди. Шу давр мобайнида ҳаётимизда қанчадан-қанча ўзгаришлар рўй берди. Ёдимда, 1990 йил январь ойида Бўка районидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалигининг клубида Ўзбекистон халқ депутатлигига номзод Худойберди Абдужабборов билан учрашув бўлиб ўтганди. Номзод куйиб-пишиб депутатликка сайланса, халқ учун хизмат қилажагини таъкидлади. Кейин атрофдан наказлар ёғила бошлади. Мактаб, боғча, кинотеатр биноларини қуриш, газ ва ичимлик суви келтириш ва ҳоказо.

22-Кўкорол сайлов округидан эса Ўзбекистон халқ депутатлигига Бўка район партия комитетининг собиқ биринчи котиби Х. Пирнафасов сайланганди. Наказлар яна шу тахлитда ёғилиб кетди...

Баъзида ўйлаб қоламан, биздек мўмин-қобил халқ дунёда бўлмаса керак. Айт деса дардини айтади, натижаси нима бўлди, нега биз дардимизни айтдик, деб сўрамайди ҳам. Бу кетишда XXI асрда ҳам ўзгаришлар бўлишини кўрмайдиганга ўхшаймиз».

Шундан сўнг Алишер Исломов бу ҳолга депутатлар лоқайд қараётганликларини айтиб, уларни фаолиятсизликда айблайди. Биз мактубни ўқигач, дастлаб Худойберди Абдужабборов билан учрашдик. У фикримизни тинглагач, астагина:

— Майли, нима ҳам дердим. Мақолани чоп қилиш муҳарририятнинг иши. Лекин мен ҳақиқатни юзага чиқараман. Агар шу мақола чиққудек бўлса комиссия тузиб, ким ҳақу ким ноҳақлигининг тагига етмагунча қўймайман. — деди.

Биз ундан депутатлик сўровлари бўйича қандай ишлар қилаётганлигини сўраганимизда у:

— Мен ҳозир сизга ҳеч нима айтмайман, агар вақтингиз бўлса Бўкага боринг, одамлар билан гаплашинг. Менинг фаолиятимга холис баҳони фақат сайловчиларгина беришлари мумкин.

Шу учрашувдан сўнг бизга Алишер Исломов ҳам келиб учрашди.

— Маҳаллада кўпчилик отамга: нега ўғлингиз бошқаларнинг устидан ёзиб юрибди, дея таъна қилишибди. Бирон-бир таниш-билишларни ҳам кўриб қолсам менга «ёзувчи» дегандек қарашяпти.

Хуллас, мана шундай гаплар. Биз ўзимиз ишонч ҳосил қилиш мақсадида Бўка районига йўл олдик. Дастлаб район ҳокими Қодиржон Элчибоев билан учрашиб, муддаомизни тушунтирдик. Кўринишидан оғир, вазмин ҳоким ўйланиб турганича:

— Мен районимиз ҳудудидан сайланган иккала депутатни ҳам яхши биламан. Хайрулла Пирнафасов ҳам, Худойберди Абдужабборов ҳам айни пайтда имконият даражасида ҳаракат қилишяпти. Уларни фаолиятсизликда айбласак, менимча, нотўғри бўларди. Айниқса, районимиз партия ташкилотининг собиқ биринчи котиби Хайрулла Пирнафасовнинг Ўзбекистон халқ депутати сифатидаги фаолияти ҳақида анча илиқ гапларни айтиш мумкин. У айни пайтда бошқа районда ишлаётган бўлса ҳам сайловчилар билан ўз вақтида учрашувлар ўтказиб турибди. Лекин шуни ҳам ҳисобга олиш зарурки, ҳозирги иқтисодий қийин шароитда ҳамма нарсани депутатлар зиммасига юклаш ҳам тўғри эмас, деб ўйлайман. Шуни мактуб муаллифи назарда тутганда жуда соз бўларди.

Шу пайт ҳоким шошилиб турганини айтиб узр сўрадида:

— Айни пайтда депутатлар фаолияти билан муовиним Эркин Жўраев шуғулланмоқдалар. Улар билан ҳам суҳбатлашсангиз, фойдадан холи бўлмасди.

Эркин Жўраевнинг ҳам Ўзбекистон халқ депутатлари тўғрисидаги фикри анчагина ижобий бўлди.

— Биз ўтган ҳафта икки депутат ва Алишер Исломов билан суҳбат ўтказдик. Алишер Исломовни нега бундай мактуб ёздинг, деб койиганимизда ўта аҳмоқлик бўлар эди. Аксинча, мен уни қўллаб-қувватладим. Ахир у ўзи учун эмас, кўпчиликни ўйлаб бу мактубни ёзган. Энг асосийси, биз ундаги халқ учун қайғуриш ҳиссини ўлдириб қўймаслигимиз керак. Ҳозирги даврда мана шундай шижоатли, раҳбарлар ҳамда депутатлардан ўз ҳақини талаб қилувчилар ниҳоятда зарур. Депутатлар фаолияти масаласига келсак, улар ҳам тинчгина қўл қовуштириб ўтиришмаяпти. Мабодо, Ўзбекистон халқ депутати Хайрулла Пирнафасов олдига бирон бир сайловчи мушкул аҳволга тушиб қолиб мурожаат қилса, у ҳеч қачон уни қайтармайди. Мисол учун яқинда «Паркент» номли жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Ширин Бўсинова унга мурожаат қилиб, фарзанди ноҳақ қамалиб қолганлиги ҳақида шикоят қилиб қолди. Ўзбекистон халқ депутати у билан икки марта Тошкентдаги тегишли идораларга қатнади. Эриниш нималигини билмайди. Айни пайтда Жамбул номли жамоа хўжалигидаги Большевик участкасида қурилаётган 400 ўринли мактаб ҳамда 90 ўринли болалар боғчаси қурилишида ҳам бевосита иштирок этяпти. Ушбу бинолар бу йил фойдаланишга топширилади. «Гулистон» шўро хўжалигида эса янги мактаб қурилиши учун 350 минг сўм маблағ ажратилди. Шу маблағнинг ажратилишида ҳам у тегишли ташкилотларга қатнади ва ниҳоят ундирди. Бундан ташқари «Ленин йўли», Тимирязев номли, «Хўжақўрғон» жамоа хўжаликларига табиий газ келтирилмоқда. Бу ишларда ҳам Пирнафасовнинг хизматлари катта.

Ўзбекистон халқ депутати Абдужаббор Худойбердиевга келсак, у ҳам баҳоли қудрат сайловчилар наказини бажармоқда. Жумладан, «Ачамайли» жамоа хўжалигида иккита болалар боғчаси қуриляпти. Ғаффор Азаматов номли жамоа хўжалигида эса битта болалар боғчаси ҳамда 870 ўринли мактаб биноси қад ростлаяпти. Бу қурилишларда ҳам депутатимизнинг ҳиссаси бор. Жамоат ишларида ҳам у фаол қатнашмоқда. Фарзандларимизни республикамиздан ташқарига ҳарбий хизматга чақирмаслик тўғрисида районимиз хотин-қизлар кенгашининг аъзолари мурожаатнома қабул қилишган эди.

Мана шу масала юзасидан у шахсан республикамиз Мудофаа вазири ўртоқ Аҳмедов ҳузурида бўлиб у билан суҳбатлашди. Ишонамизки, бу муаммо ҳам ўз ечимини топса керак.

Биз ушбу депутатлар ҳақида «Хўжақўрғон» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Акмал Ғуломов, «Ачамайли» жамоа хўжалигидан Исроил Анорбоев, Тимирязев номли жамоа хўжалигидан Ҳамза Худоёровларнинг ҳам фикрларини билишга қизиқдик. Улар ҳам бир овоздан мазкур депутатларнинг фаолиятлари ҳақида илиқ фикрлар билдиришди.

Бўка шаҳридан қайтаяпману хат муаллифи Алишер Исломов ҳақида ўйлай бошладим. Одатда бундай ёшларда жўшқинлик бор. Улар ҳаётимизни камчиликлардан ҳоли, бадастир кўришни истайдилар. Лекин мени шу ўринда бир мулоҳаза ўйлантирарди. У ўзлари сайлаган Ўзбекистон халқ депутатларидан керагидан зиёд нарсани талаб қилмаяптимикан? Айниқса, ҳозирги бозор иқтисодиётидаги қийинчиликда, арзимаган бино қурилиши палон пулга тушаётган, бир метр қувурни топиш амри маҳол пайтда унинг мактубидаги эътирозлари ўринлимикан? Тўғри мен билан суҳбатлашган кишилар депутатларнинг қилаётган ишларини осмонга чиқариб мақташмади. Лекин ҳар бирлари Ўзбекистон халқ депутатларининг баҳоли қудрат ҳаракат қилишаётганини айтишди. Уларнинг гапларини тинглаб, мазкур депутатлар ишларига муваффақиятлар тилашдан ўзга чорамиз қолмади. Ахир, уларда Оловиддиннинг сеҳрли шамчироғи йўқки, бир зумда ҳаммаёқни мўл-кўл қилиб, боғу бўстонга айлантириб юборишса.

Сайлов арафасида Бўка районидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалигида бўлган учрашувда вилоятимиз раҳбарларидан бири:

— Ўртоқлар! Мана ҳозир мен сизлар билан учрашяпман. Бу ерда йиғилганларга депутат сифатида олдиндан ҳеч нима ваъда қилолмайман. Акс ҳолда ваъдани катта бериб, кейинчалик кўзимиз кўзимизга тушганда қизариб юришга хоҳишим йўқ. Лекин имкониятим борича сайловчиларнинг оғирини енгил қилишга сўз бераман. Мана борини айтдим, хоҳласангиз сайланглар, бўлмаса йўқ,— деганда у тамоман ҳақ эди.

Аслида депутатлар ўз ваколатларидан фойдаланиб, турли идораларга мурожаат этишлари мумкин. Уларда ҳам маблағ бўлмасачи? У ҳолда сайловчиларнинг таъна-ю маломатларига кўмилиб юраверишадими?

Азалдан халқимизда «Олдин ўлчаб, кейин тўн бичиш керак» деган мақол бор. Шунинг учун ҳам депутатлар сайловчилардан наказ олишдан олдин бу ишга ҳам моддий, ҳам маънавий имкониятлари етиш-етмаслигини ўйлаб кўрсалар айни муддао бўларди. Сайловчилар ҳам Ўзбекистон халқ депутатларининг ободончилик ёки қурилиш ишларини амалга оширувчи кишилар эмас, аксинча давлат арбоблари эканликларини тушуниб етишлари лозим.

Неъмат РАФИҚОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

ФАНЛАР ҲАФТАЛИКЛАРИ

Тошкентдаги 35-шаҳар ҳунар-техника билим юртида уюштирилаётган фанлар ҳафталиклари ўқувчи ёшларда ўзлаштирилаётган турли фанларни пухта эгаллашга бўлган интилишларини оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Мазкур ҳафталиклар доирасида муайян ўқув предметлари бўйича танловлар ўтказиш яхши анъанага айланди. Жумладан, ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишни янада яхшилаш масаласи кўриб чиқилган йиғин самарали бўлди.

Махсус технология ҳафталигига ҳам атрофлича тайёргарлик кўрилди. Бундай тадбирнинг белгиланиши бежиз эмас, албатта. Чунки билим юртида ишчи ўринбосарларини техникавий билимлар билан қуроллантиришга алоҳида аҳамият бериб келинмоқда. Бу йил билим юрти бўёқчиларнинг янги гуруҳини тайёрлайди. Ана шу ҳафталикда ёш бўёқчилар ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Ўша куни «Отделстрой» трестининг етакчи мутахассислари билан давра суҳбати ҳам уюштирилди.

А. АЛИЕВ.

ЗАҲМАТКАШ ИЖАРАЧИЛАР

ҚИБРАЙ ноҳиясидаги Ризамат Мусамуҳамедов номли шўро хўжалигининг Жамол Жўраев етакчилик қилаётган 5-бригадасида кейинги пайтда боғ-роғларни янада сермаҳсул қилиш учун ижарачиликка катта эътибор берилмоқда. 173 гектар ердан 22 гектардаги узумзор, 18 гектарлик олмазор ва ўрикзорлар кимёвий дориланди. 56 гектардаги бедазор суғорилди. Қўшимча равишда 31 гектарга беда уруғи сепилди. 41 гектар жойга маккажўхори экиш тугалланди. Шунингдек, боғнинг бир қисми ҳамда ем-хашак етиштириладиган жойлар ижара пудратида ишловчиларга берилди. Б. Мирзааҳмедов, Х. Аҳмедов, Ф. Фахриддинов сингари пудратчилар мўл ҳосил олиш учун жонбозлик билан меҳнат қиляптилар.

Т. ЭШТОЕВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

КИМ ОЛДИНДА?

● МАЪЛУМКИ, бир неча ойдан сўнг АҚШда президентлик сайловлари бўлиб ўтади. Шу кунларда уч нафар даъвогар ўртасида президентлик курсиси учун қизғин сайловолди кураши давом этмоқда. Асосий даъвогарлар ўртасидаги фарқ тобора қисқармоқда. Куни кеча «Нью-Йорк таймс» рўзномаси билан «Си-би-эс» телекомпанияси биргаликда умумхалқ сўровини ўтказди. Олинган маълумотларга қараганда, мабодо ҳозир сайлов ўтказилганда Оқ уйнинг ҳозирги хўжайини Жорж Буш 38 фоиз овоз олган бўлар эди. Демократлар номзоди — Арканзас штатининг губернатори Билл Клинтон учун 28 фоиз аҳоли хайрихоҳлик билдирмоқда. Техаслик миллиардер, эркин номзод Росс Перо тарафдорлари 23 фоизни ташкил этмоқда.

«ТОЙОТА» МАВҚЕИНИ КЕНГАЙТИРМОҚДА

● ЯПОНИЯ автомобилсозлиги соҳасида асосий мавқени эгаллаб келаётган «Тойота» корпорацияси Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳудудларига тобора кўпроқ кириб келмоқда. Яқинда мазкур корпорация «Тойота» машиналарига хизмат кўрсатадиган еттинчи хизмат кўрсатиш станциясини ишга туширди. Станция Пермь шаҳрида очилди, деб хабар беради «Нихон кэйдзай» рўзномаси. Йил охиригача, «Тойота» яна 2 та техникавий хизмат кўрсатиш станцияси очишни мўлжалламоқда. Бу станциялар МДҲ жумҳуриятларининг қайси ерида очилажаклиги ҳозирча эълон қилингани йўқ.

ДЕҲЛИ МЕҲМОНХОНАСИДАГИ ПОРТЛАШ

● ҲИНДИСТОН пойтахти Деҳлининг нуфузли меҳмонхоналаридан ҳисобланган «Вивек»да ноҳуш воқеа содир бўлди. У ерда бомба портлади. «Известия» рўзномасининг мухбири бу воқеани шарҳлаб, қуйидагича хабар берди: кечки овқатланиш пайтида тахминан йигирма беш ёшлардаги келишган бир йигит официантни чақириб, стол тагидаги ўзининг дипломат-чемоданига қараб туришни илтимос қилади. Орадан икки-уч дақиқа ўтар-ўтмас қаттиқ портлаш юз берди. Стол тагига қўйилган дипломатга портлагич, ҳамда майда соққачалар жойлаштирилган экан. Портлаш натижасида 18 киши жароҳат олди. Улар орасида Исроил, Германия, Англия, Дания, Канада сингари мамлакатлардан келган 13 нафар сайёҳ ҳам бор эди. Икки нафар аёл оғир аҳволда шифохонага жойлаштирилди. Полиция сикх террорчилари бу ишга дахлдор, деб гумон қилмоқдалар.

ҚОБУЛДА ЖАНГЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

ЯКШАНБА куни Афғонистон пойтахти Кобулда тонг отгунча ўқ овозлари ҳамда тўпларнинг гумбурлашлари эшитилиб турди. Ахборот агентликлари хабарларига қараганда, Кобулда мужоҳидларнинг турли гуруҳлари ўртасида жанглар давом этмоқда.

... Пойтахтнинг жанубий ноҳияларидаги турар-жой бинолари қора тутун ичида қолди. Президентлик саройи ҳамда Бала-Хиссардаги ҳарбий қароргоҳ аланга олди. Тартибсиз портлашлар ва автомат отишмалари ташқи ишлар вазирлиги ҳудудида ҳам давом этди, деб хабар берди Ассошиэйтед пресс мухбири.

Шанба куни эса Афғонистон телевиденияси орқали «Афғонистон ислом ҳукумати»нинг биринчи баёноти ўқиб берилди. Унда энг катта гуруҳлардан бирининг қўмондони Аҳмад Шоҳ Масъуднинг мудофаа вазири ҳамда шаҳардаги хавфсизлик учун жавоб берувчи шахс этиб тайинланганлиги эълон қилинди. Масъуд қўл остидаги жангчилар шу заҳотиёқ Кобул марказига кириб келдилар ва президент саройини, радио, телевидение ҳамда қатор вазирликларнинг биноларини ишғол қилдилар.

Шанбадан якшанбага ўтар кечаси Афғонистон ислом партияси раҳбари Г. Ҳикматёр дафъатан ўз одамларига шаҳарни ишғол қилиш тўғрисида буйруқ берди. Ваҳоланки, сал аввалроқ у Пешаварда таъсис этилган мужоҳидларнинг ислом ҳукумати таркибига қўшилиш учун розилик берган эди. Гулбиддин Ҳикматёрнинг бирданига ўз фикрини нима сабабдан ўзгартирганлиги ҳозирча номаълум бўлиб турибди.

Шу орада бошқа гуруҳлар, жумладан, Дўстумнинг ўзбек дивизияси ҳамда Афғонистон армияси қисмлари Аҳмад Шоҳ Масъудни қувватлаб чиқдилар.

Мухбирларнинг хабарларига қараганда, Аҳмад Шоҳ Масъуд шаҳарга қўшимча қисмлар киритмоқда. Афғонистон пойтахти билан ташқи олам ўртасида телефон алоқаси гоҳ узилиб, гоҳ тикланиб турибди. Шу боис, Афғонистон пойтахтидаги вазиятни аниқ тасаввур этиш қийин бўлмоқда.

РУС ТАНКЛАРИ ШВЕЦИЯДА

● ХЕЛЬСИНКИДА чиқадиган «Сюдсвенска дагбладет» рўзномаси «Қаранглар, рус танклари!» деган сарлавҳа остида мақола чоп этди. У Швеция жанубида ўтказилаётган ҳарбий машқларга бағишланди. Рўзнома бу машқларни «бронлаштирилган машиналар ўртасидаги чемпионат» деб атади. Гап шундаки, бир ҳафта давом этган мазкур машқларда турли тоифадаги 68 та танк, 88 та занжирли машина, 600 та ғилдиракли машиналар иштирок этдилар. 3800 нафар танкчилар ва зирҳли машиналар мутахассислари бу машқда фаол қатнашдилар.

Рўзноманинг гувоҳлик беришига қараганда, машқда иштирок этган «Т-72» тоифасидаги рус танклари жуда катта қизиқиш уйғотди. Илгарилари Швеция ҳарбийлари рус танклари билан жанг майдонида учрашишни орзу қилган бўлсалар, эндиликда уларни бир қадам нарида кўриб турар эдилар. Мутахассисларнинг фикрига қараганда, «Т-72» танклари энг яхши зирҳланган машиналар деб баҳоландилар. Маълум бўлишича, бу танкларни Швеция Германиядан сотиб олган экан. Рус танклари афзаллиги маълум бўлганидан кейин истиқболда Швеция Россиядан ана шундай танкларни кўплаб сотиб олиши мумкин, деб ҳисобламоқдалар матбуот шарҳчилари.

СОВҒА ДЕБ БУНИ АЙТАДИЛАР

● ҒАРБНИНГ машҳур қўшиқчиси Томас Андерс ва унинг рафиқаси Нора яқинда ўзларининг биргаликдаги ҳаётларининг йиллигини нишонладилар. Эрига муносиб совға қилишни қалбига тугиб қўйган Нора унга «Бентли континентл» деган енгил автомашина ҳадя қилди. Буни қарангки, унинг нархи 500 минг марка турар экан. Т. Андерс жуда хурсанд. Гап шундаки, унинг машинаси яқинда ГФЖ канцлери Гельмут Коллга сотиб олинган «Мерседес-500» автомашинасидан 80 минг сўм қиммат турар экан. Демак, Г. Колл машҳур қўшиқчи олдида «ип эшолмабди-да».

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

• Оқибатли аёллар ҳақида
• Муҳарририятга мактуб

Аёл олами

• Саломатлигингиз ўз қўлингизда
• Халқ оғзаки ижодидан

СЕН МЕНИНГ ҲАЁТИМСАН!

Бу воқеага икки йил бўлиб қолди. Ўшанда баҳор фаслининг 26 апрель куни эди. Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалигига қарашли қабристон йўлида чақалоқ овози янграйди. Тун бағрини ларзага келтирган бу нидо ленинйўлилик Тоҳир Асатов, Маъмур Шофозиловларни бефарқ қолдирмайди. Улар бу овоз гўдак йиғиси эканлигини англашгач, тезда машиналаридан тушиб, йўргакланган чақалоқни бағриларига олишади.

... Ушбу воқеа тафсилотини эшитганимдан буён ўша гўдакни кўрмоққа ошиқардим. Қайсидир бағри тош, виждони кемтик, номард бир кимса (она дейишга тилим бормайди) ташлаб кетган норасидани иссиқ бағрига олиб, оналик меҳрини берган, суйиб, эркалаб ўстираётган саховатпеша, савобталаб, меҳрибон она билан суҳбатлашгим келарди.

Буни қарангки, излаганим ўз маҳалладошим бўлиб чиқди.

Мана ўша табаррук хонадондаман. Мўъжазгина, эркак қўли билан амалга оширилиши лозим бўлган юмушталаб бу хонадонда ўша қабристонга ташлаб кетилган гўдакни ўз фарзандидек тарбиялаётган аёл — Турсуной Юнусова истиқомат қилади.

Истараси иссиқ, боқишлари мулойим, шу аёл маҳалладошим эканлигидан беихтиёр фахрланиб кетдим. Турсунойда шунча жасорат, меҳригиёлик борлигига тўғриси ҳайрон қолдим. Мана ўша ташландиқ гўдак — Ҳаётжон... Турсуной бағринигина эмас, балки уйини ҳам тўлдириб ётибди. Қоп-қора кўзлари чаросдек, узун киприклари кулчадек юзларига тушгудек. Гилосдек лабларини пичирлатганича гоҳ кулади, гоҳ қийқиради. Унинг беғубор вужудида шодонлик. Митти қўлчалари билан онажониси унинг учунгина атайлаб ёпган ширмой кулчани оғзига солмоққа уринади.

Гўдакни қўлимга оламан-у, Турсунойдан унинг тақдирини сўрашга истиҳола қиламан.

— Ҳаётжонни катта қилиб қўйибсиз, қийналмадингизми? — сўрайман ундан ниҳоят.

— Ҳаётжонни туғуруқхонадан ноҳия болалар шифохонасига ўтказишганини эшитиб оромимни йўқотдим, — дейди у ўғлига меҳр-ла боқаркан. — Сабаби уни гўдаклигидаёқ бир кўриб юрагимга чўғ тушганди. Тамшаниб ётган дўмбоққина чақалоқни бағримга босиб, «Бу менинг ўғлим, излаганимни топдим», — деб юборибман беихтиёр. Аммо Ҳаётжон тўрт ойликкача оқ халатли ҳамширалар қўлида катта бўлган эмасми, фақат оқ нарсаларгагина одатланган экан. Шундай қийнадики, ҳатто ўзим ҳам эгнимга оқ халат кийиб, бошимга оқ дурра ўрашга мажбур бўлдим, овутолмай қолган кунларимда. Кечалари йиғлатмаслик учун оқ деворга қаратиб ўтирардим. Мана, аста-секин кўникди.

Буёғини суриштирсангиз Ҳаётжон Тошкентда ҳам меҳмон бўлиб келган, —

— Қандоқ қилиб? — қизиқишимни яшира олмайман.

— Мендан аввал ҳам тошкентлик бир бефарзанд аёл уни олиб кетган экан. Хурсандчилик деб қариндош, уруғ, ёру-биродарларини йиғиб, катта зиёфат қилиб берибди. Ўша куни тўпланганлар барчаси чақалоқни қўлма-қўл қилиб, овутишгандек бўлишибди. Бола гулдан нозикку, кўнгилхушлик, шовқин-суронда ўзини билмай қолибди. Аёл эса чақалоқ «псих туғилган экан, менга ундайи керак эмас», — деб яна ташлаб кетибди. Мана, Ҳаётжон яна ўзимга қайтиб келди. Уни олти ойликка етказгунча кўп қийинчиликларни бошимдан кечирдим десам кулгили бўлмас. Ҳатто туғилганлик ҳақидаги гувоҳномасини ололмай сарсон бўлганларим-чи? Ана шундай кунларнинг бирида «боре, менга нима» деб гўдакни район ЗАГС ходимаси столи устига ташлаб кетмоқчи ҳам бўлдим. Аммо ўз туққан онаси ташлаб кетгани етмаганидек менинг ҳам бу ишим номардлик бўлар, — дедим-да, яна сабру-тоқат қилдим. Қолаверса Ҳаётжон энди ўзимники... Турсуной ўғлининг туғилганлик ҳақидаги гувоҳномасини фахр билан кўрсатди. Юнусов Ҳаётжон Эргашевич...

... Ўрта Чирчиқ ноҳиясидаги «Янги тўлқин» жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи бу бамаъни аёл ҳам ҳаётда бахтли бўлишни орзу қилган эди. Умид билан бир ёстиққа бош қўйган турмуш ўртоғи билан етти йил яшашди. Фарзандсизлик сабаб бўлиб ажралишганида Турсуной бундан буёғига энди савоб ишларга қўл уришга аҳд қилди. Қизи Маъмура ана шундай савобли ишнинг қутлуғ қадами бўлди. Ҳозир у учинчи синфда ўқимоқда.

Ҳаётжонни йўргаклаб, қалбида қувонч, юзларида нур билан маҳаллага кириб келганида уни қутлаш ўрнига «етимлар сонини кўпайтириб нима қиласан? Биттаси етмасмиди бунисини бошингга урасанми», — деганлар бўлди. Шу сўзларни айтаётганида Турсунойнинг овози титраб, беихтиёр кўзларига ёш келди. Ёки унинг уй-жойини созлаб, оғир ишини енгиллатиш ўрнига устидан кулганлар чиққанида, ҳеч тап тортмасдан эшигини бемаврид тақиллатиб келгувчилар келганда Турсуной Ҳаётжонни бағрига янада маҳкамроқ босди. Турмуш ўртоғи аллақачон бошқа бирига уйланиб, фарзандли бўлганида, собиқ ёстиқдошининг ҳолидан бир келиб хабар олмаганида бу садоқатли аёл ўша эрининг фамилиясида икки нафар фарзандни улғайтириб, вояга етказмоқда. Қолаверса, ёлғиз аёл ёлғиз-да. Иккита ёш боласи билан бирор жойга ёрдам сўраб боргани истиҳола қилади. «Боқа олмас экансан, нега чиранасан?» — дейишларидан чўчийди. Чунки унинг дилини тирнаб, айтиш мумкин бўлмаган сўзларни айтганлар кўп бўлди, унга ёрдам бериш ўрнига. Шундай кезларда жуда хафа бўлиб кетарди, меҳр-оқибат, қадр-қиммат қаёқда қолди, деб.

Илгарилари ота-боболаримизнинг айтишларича бир маҳаллада ёрдамга муҳтож одам бўлса, кўпчилик бўлиб кўмакка келишган, томини ёпишган, сувашган, ҳар ким қўлидан келганча баҳоликудрат ҳиммат кўрсатган. Ёки бир хонадондаги сигир бутун маҳаллани сут билан таъминлаган. Энди-чи? Кимдир савоб ишга қўл урса устидан куламиз, ёрдам бериш, қўллаб-қувватлаш ўрнига дил ярасини тирнаймиз.

... Киши кўзига чалинмайдиган, мўъжазгина шу хонадонда Ҳаётжон улғаймоқда. Хонадон соҳибаси, онаизор Турсуной опа уни эркалаб, қучиб «Сен менинг Ҳаётимсан!» — дейди баралла. Қолаверса, унинг эндигина тетапоя бўла бошлаган қадамларига ҳасанот бўлиб яшамоқда, изларини кўзларига тўтиё қилмоқда. Ҳаётжонлар хонадонидан қалбим ғуссага тўлиб, ҳам орамизда шундай диёнатли одамларнинг борлигидан чексиз қувониб чиқарканман, Турсуной истиҳола ила бир варақ қоғозни қўлимга тутқазди. «Ўқиб кўрарсиз, шоира эмасман, ўғлимнинг бешиги устида алла айта туриб шу байтларни битгандим, чиқарсаларингиз зора норасида гўдаклар қабристонлар, кўчаларда эмас, балки оналарининг иссиқ бағирларида йиғласа, — деди ийманиб. Унга бироз жило бериб, Ҳаётжоннинг онажонисининг дил нолаларини эътиборингизга ҳавола қилмоқдамиз:

Иффат пардасини йиртиб юздан,
Аёл боласини ташлаб кетганда,
Мунчоқ кўзларини ёшлаб кетганда,
Қарғишга айланди олқиш мен учун,
Аёл гўдагини ташлаб кетган кун.
Йиғлаганда гўдак очиқиб, қўмсаб,
Онанинг кўкрагин тамшаниб, излаб,
Онам деб ўзганинг кўксини ҳидлаб,
Қарғишга айланди олқиш мен учун,
Аёл гўдагини ташлаб кетган кун.
Кўндиролмай хуноб бўлса бегона,
Қошида туну-кун бўлса парвона.

Бегона йиғласаю, кулганда она.
Қарғишга айланди олқиш мен учун,
Аёл гўдагини ташлаб кетган кун.
Ўғлонмидинг гўдак, попукдек қизча,
Толеинг кулмаган эканми шунча,
Онангнинг қаҳриси қаттиқ эканки бунча,
Қарғишга айланди олқиш мен учун,
Аёл гўдагини ташлаб кетган кун...

Анора КАРИМОВА,
журналист.

УЛАРНИ АВАЙЛАШ КЕРАК...

Баъзи аёлларнинг ажойиб фазилатлари, фидоий меҳнатлари олдида таъзим этгинг келади. Ўзбекистон акушерлик ва гинекология илмий-тадқиқот институтининг оналар ва болалар соғлиғини муҳофаза қилиш, эндокринология бўлими раҳбари Муҳтарам Содиқова ана шундай инсонлар сирасига кирадилар.

Тажрибали шифокор билан суҳбатимиз табиат эндигина уйғонаётган, дарахтлар куртак отаётган сокин кўклам кунларида кечди. Муҳтарам опа ишлайдиган даргоҳ — ҳамиша гавжум, бу ерда ҳаёт жўшқинроқ туюлди бизга. Туркистон ўлкаларининг чекка теварагидан дардларига шифо излаб келганларнинг сони саноқсиз...

— Аёлни бекорга ожиза ҳамда заифа деб аташмаган,— деб оҳиста гап бошлайдилар Муҳтарам опа.— Бу ибора асло аёлни камситиш, ерга уриш маъносида айтилмаган. Табиат аёлни нозик-нафис қилиб яратиб, авлодлар наслини давом эттиришдай бурчни зиммасига юклаган экан, биз уни ҳар жиҳатдан асраб-авайлашимиз керак. Қиз боланинг улғайишига ёшлигиданоқ эътиборли бўлиш зарур. Овқатланиши, юриш-туриши, тарбиясини доимо назорат қилишдан эринмаслигимиз керак.

Ҳақига кўчганда орамизда ўсмир болалар овқатига иккинчи даражали нарса сифатида қарайдиганлар борлиги сир эмас. Аслида тўққиз ёшдан бошлаб ўсмирлар ҳаётида мураккаб жараён кечади. Айтиш мумкинки худди шу ёшдан бошлаб организм ўсиш фаолиятига киришади. Жинсий органлар ривожланади, шу даврда ўсмирларимиз оқсил моддасини кўпроқ истеъмол қилиб туришлари лозим. Уларнинг ташқи олам билан муносабатлари, яъни ҳар хил томошалар, хорижий элатлардан кириб келаётган видеотўлқинлар, оқимлар бола психикасига қаттиқ таъсир қилади.

Маълумки, бир неча йилдан буён якка хўжаликни ривожлантириш, оилавий пудратни кенг йўлга қўйиш ишларини тарғиб қилиш кучаймоқда. Ўсмир қизларимиз, болаларимиз турғунлик даврларидек дала ишларига, пахтага, яганага, чеканкага, хашак йиғим-теримига чиқмайдиган бўлишди. Лекин биз мақтаётган, йўлга қўйишимиз зарур бўлган оилавий пудрат-чи? Айтишларича пахта нархи ошгач, деҳқонларимиз жуда ёш болаларни далага олиб чиқишибди. Масаланинг бу томонига жиддий эътибор бериш керак.

— Оналар ўз соғлиқлари борасида ўзлари ҳам ўйлашсинлар, дейман. Саломатликнинг путури кетса уни тиклаш қийин,— деб гапида давом этади Муҳтарам опа.— Ахир кун бўйи тик қуёш тиғи остида юриш жудаям зарар-ку. Кейин биз унча эътибор бермайдиган жиҳат — санитария-гигиенага риоя қилиш шартлари. Қишлоқларимизда ариқдаги сувга юз-қўл ювиладиди-да, кетилаверилади. Аввалги пайтлардагидай ариқларимиздаги сув мусаффо эмаслиги, экологик ҳолат бузилганлиги маълум. Бундай сувларда чўмилиш эса кони зарар. Турли аёллар хасталиклари ифлосланган сувлар туфайли ҳам содир бўлмоқда.

Ҳузуримизга келаётган аёлларнинг 65 фоизини жинсий органлари шамоллаши туфайли бефарзанд бўлиб қолаётганликлари мени жуда-жуда ташвишга солади. Аёлларни авайлашни уларнинг болалигидан бошлаш керак. Балоғатга етиш даврида баъзи оналар қизларининг хайз кўриш даврига унча аҳамият бермайдилар. Ҳайз даврининг бузилиши организмда гормонал ўзгаришга олиб келади.

1991 йил январь ойида бизнинг бўлимимиз қошида болалар гинекологияси иш бошлади. Халқимизда касалликни даволашдан кўра олдини олиш осонроқ, деган гап бор. Мана ҳозирча элликта ўрин мавжуд. Республика болалар фонди яна йигирма бешта ўрин ажратди. Бу ерда чақалоқлардан тортиб, ўсмир қизларгача даволаняпти. Бўлимда махсус хорижий аппаратлар ҳам борки, улар шифо бахш этишда жуда қўл келмоқда.

Муҳтарам опа ўз ишлари, аёлларимиз ҳақида куюниб, севиниб баҳс қиладилар. Муродига етишган, яъни бири оналик бахтига сазовор бўлган, бири касалликдан форіғ бўлган аёллар ҳақида яқин одамини гапиргандай сўйлайдилар.

Бу борада суҳбатга қулоқ тутарканман, қулоғимга чалинган гаплар эсимга тушади. Бир дугонамнинг айтишича, Наманган тарафларда баъзилар туғуруқхона хизматини рад этишиб, доя хотинлар қўлида уйда туғишни маъқул кўришаётган эмиш.

Майли, ҳар кимнинг ўз хоҳиши, деб қўл силтагинг келади. Лекин шу аёл соғлом бўлса хўп-хўп. Ахир ҳар хил аёл, ҳар хил ҳолатлар бор, турли оғир, инсоннинг ёлғиз қўли ёрдам бермайдиган мураккаб операциялар ҳам бор-ку. Бундай орқага қайтишда илмий тараққиётимиз нима бўлади, тиббиётимиз ривожи, тақдири қандай кечади?

Бу алоҳида бир суҳбатга мавзу деган фикр кўнглимдан кечаркан опага охирги саволимни бераман:

— Муҳтарам Шараповна, тақдир тақозоси билан шифокор бўлмаганингизда ким бўлардингиз?

— Шифокор! Фақат шифокор бўлардим,— дейдилар опа лўнда ва қатъий қилиб.

Изоҳга эса менимча ҳожат йўқ.

Маъсума АҲМЕДОВА.

ЎҚИНГ, ЮРАГИНГИЗГА ЖО ЭТИНГ

● Аллоҳ қошида бола туққан хотун бола туғмаган гўзал хотундан ортиқ севиклидир.
● Жаннатга кираман деган одам оналарнинг ризолигини олсин.
● Бир хотун ёлғиз бир эрни масъуд қилмоққа бурчлидир.
● Хотунларнинг энг муборак бўлгани, энг қаноатли бўлганидир.
● Гўзаллиги ила мадҳ этилувчи хотун гўзал эмас, балки тарбияли хотун гўзалдир.
● Хотунларнинг жилмайиб кулмоқлари нақадар ёқимли бўлса, қийқириб кулишлари шул қадар ёқимсиздир.
● Дунёнинг бахтсизлари тарбияли хотун ила тарбияли боладан маҳрум бўлган зотлардир.

«Минг бир ҳадис»дан

Бошланғич синф ўқувчилари мактаб билан хайрлашадиган кунлар узоқ эмас. Албатта, улар таътилга чиқишгач, бир йил ўқиш жараёнида кўрган-кечирганларини, қизиқарли дарсларини ёдга оладилар. Болалар фақат машғулотларини эмас, ўртоқларини, жонкуяр муаллималарини ҳам соғинадилар. Биргалашиб ўтказилган тадбирларни завқ билан эслайдилар. Пойтахтимизнинг Киров районидаги 274-ўрта мактабнинг 2«В» синф ўқувчилари меҳрибон, жонкуяр муаллималари Назира Исоқова бошчилигида байрамларда, тарбиявий соатларда маълум мавзулар бўйича тайёрлаган театрлаштирилган кўрсатувлар, баҳс давралари бунга мисол бўла олади. Болалар бундай тадбирларни ота-оналарига ҳам томоша сифатида намойиш этмоқдалар. Яқинда «Наврўз» айёми муносабати билан синфда «Барака бобо» ва «Ҳосил ота» саҳнавий митти пьесаси намойиш этилди.

СУРАТДА: муаллима Н. Исоқова ана шу тадбир иштирокчилари — ўқувчилари даврасида.

Сураткаш Р. АЛЬБЕКОВ.

ЁРДАМ БЕРИШМАЯПТИ

Ҳурматли муҳарририят!

Икки йиллик сарсон-саргардонликларимдан наф чиқмагач, Янгийўл ноҳия ижроқўмидагиларнинг инсон тақдирига бефарқликларидан куйиб, сизларга катта умид ва ишонч билан ушбу мактубимни битмоқдаман.

Мен 1987 йили турмушга чиқдим. Турмуш ўртоғим II гуруҳ ногирони. У йигитлик бурчини ўтаётиб шу ҳолга тушган. Ҳозир икки фарзандимиз бор. Ногирон хўжайиним номига давлат томонидан берилиши керак уйни ололмай икки йилдан бери сарсон-саргардонман, 4-навбат ҳеч сурилмайди.

Хўжайиним ўтган йилнинг июнь ойидан буён вилоят сил касалликлар шифохонасида. Касалманд эр, икки бола билан бошпана бўлмаса жуда қийин экан. Ижарада яшайлик десак, ҳозирги шароитда оғирлик қиляпти. Ноҳия ижроқўмидагилар ёрдам қилишмагач президентимиз қабулига ҳам бордим. У ерда муовинлари менинг арзимни тинглаб, ёрдам қилишлигини айтишди, яъни яна ўз ижроқўмимизга сим қоқиб, аҳволни тушунтиришди. Яна ижроқўмга келсам, «Нега Каримовга бординггиз» деб, уришишди. Зоитов, Сафаров деганлари эса «Кутинг» дейишдан нарига ўтишмайди. Навбатда йўқлар эса бешикдаги боласигача уй олиб номига ўтказиб қўйишяпти. Уй олганлардан сўрасам «Уларни эрингизнинг ногиронлиги эмас, зарнинг зўри қизиқтиради дейишади».

Фарзандларим, эримнинг нафақа пулларига кун кечираётган биздек ночорларда зар нима қилсин?

Илтимос, ёрдам беринглар. Лекин, менга энг аввало, турмуш ўртоғимнинг саломатлиги керак. Худо кўрсатмасин у кишига бирор кор-ҳол бўлса давлат томонидан бериладиган уйнинг менга кераги йўқ.

Ёрқиной АЛИОХУНОВА.

«БОШИМ ДОИМ ОЁҚИНГҒА ЯРАШУР»

...Қалмоқлар юрти Кашалда қалмоқ паҳлавонлари йиғилиб, Барчинга «биримизга ёки баримизга тегасан» — деб туриб оладилар. Барчин бўш келмайди, умидсизликка тушмайди, довюраклик билан шундай дейди:

Эркак либосини ўзим киярман,
Бор кучимни билагимга йиғарман,
Қирқ мингингни бир деб санаб қирарман,
Мени олмоққа ҳаддинг борми, бадбахтлар?!

Бу сўзларни эшитган Кўкаман воқеани акаси Кўкалдошга айтади. Паҳлавонларнинг каттаси Кўкалдош Кўкаманга уйдан қизни судраб чиқ деб буюради. Кўкаман полвон уйга кирганда, Барчин «ўзини ўнгариб қўлини узатди, бир қўли Кўкаманнинг ёқасига етди, бир қўли билан белбоғидан тутди, ё пирим деб кўтариб, чалқараман қилиб ерга қўйди. Чап тиззасини кўкрагига қўйиб турди. Кўкаманнинг оғзи-бурнидан дирак-дирак қон кетаверди».

Аёллар жасурлиги, юртга бўлган меҳрини, донолиги-ю пок қалби ва садоқатини тараннум этувчи Барчинлар ўзбек халқ оғзаки дурдоналарида ягона эмас. Буюк боболаримиз аёлларни доно насиҳатгўй, оиланинг қут-баракаси сифатида ҳар доим эъзозлаганлар. Мақола ёзиш тартибига бироз зид бўлсада, ҳазрати Алишер Навоий битган ва «Ҳадис» мисраларини ўқийман:

Аноларининг оғи остидадур
Равзаи жаннату жинон боғи.
Равза боғин висолин истар эсанг
Бўл анолар оёғин туфроғи.

«Аёлларни эъзозланг,— дейди Пайғамбар,— уларга қўйлар ёки қорамолларга қилгандай муомала қилманг. Ёдингизда бўлсин: «Жаннат оналарнинг оёғи остидадир»...

Ушбу Ҳадис ва Ҳадисномa байтлар оналар шарафига айтилган жамики фикр ва мадҳ-саноларнинг энг олийсидир. **Аёлларни иззатлаш, уларга ғамхўрлик қилиш, уларни** илмли маърифатли этиш ҳақида пайғамбаримиз такрор-такрор сўзлайдилар: «Бир киши Расуллоҳдан сўради,— эй Муҳаммад мен учун энг яхши, азиз бўлган инсон ким? Шунда Расулоллоҳ айтдилар: Онанг! Кейин ким? Айтди:— Онанг! Кейин ким!— Айтди:— Онанг! Кейин ким? Айтди:— Отанг! Кейин яқин-яқинларинг! Яна давом этади: «Тангри аёллар билан яхши муомалада бўлишларингни тавсия этади. Чунки улар оналаринг, қизларинг, холаларингдир». Демак, исломда аёлларни иззатлаш уқтирилган. Биз исломга бежиз мурожаат қилганимиз йўқ. Ахир кечагина эмасмиди «Қуръон»даги аёл талқинига нисбатан бўлган ғайримаънавий муносабатлар даври.

Ҳа, аёл — аввало она демакдир. Она мадҳини туркийлардан ўтказиб ҳеч ким мадҳ қилолмаганлигига амин бўлмай илож йўқ. «Ҳайрат ул-аброр»да:

Бошни фидо айла ато қошиға,
Жисмни қил садқа ано бошиға.
Икки жаҳонингға тиларсан фазо,
Ҳосил эт ушбу иккисидин ризо.
Тун-кунингга айлагали нур фош,
Бирисин ой айла, бирисин қуёш,—

Аёл таърифи, уларга муносабат, халқ оғзаки ижоди, хусусан, мақолларда етакчи мавзу ҳисобланади. Мақоллар халқнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий турмуш тажрибалари, ҳаётий кузатишлари асосида юзага келган. «Мақол фольклор жанрлари орасида воқеликни ҳамма вақт ҳаққоний акс эттирувчи жанрдир. Улардаги ҳаққонийлик эса мақолда ифода этилган хулосаларнинг, воқеликнинг ижтимоий тажриба синалганлиги билан боғлиқ. Шунга асосланиб айтиш мумкинки, мақол ижодкорлари фақат реализм, ижодий методига асосланиб асар яратганлар». (Баҳодир Саримсоқов).

Демак, аёл сиймоси акс этган мақоллар боболаримизнинг энг қадимий даврлардан шу кунгача бўлган муносабатларини, аёлларни иқтисодий-сиёсий ва маънавий турмушда нечоғли муҳим ўрин тутганлигини ўрганишда ноёб манбадир. Мақоллар юзага келиши жиҳатидан жуда қадимийдир. Филология фанлари доктори Насимхон Раҳмон «Покнинг уяти яхши» мақолини битик тошдан ўқиб уни қадимий туркий даврга оидлигини қайд этади. (Тўнюқуқ битиги (712—716 йй) назарда тутилди — М. А.). Бу мақол тошга битилгунга қадар ҳам бир неча йиллар давомида оғзаки нутқда айтилганлигига ҳеч шубҳа йўқ. Тарих илмининг султони Герадот ўз асарларида шундай гувоҳлик беради:

— Шак қабиласининг қизлари яккама-якка жангда енгиб чиққан куёвга эрга чиққанлар. «Қиз бирла курашма», мақоли ана шу давр маҳсулидир. Қадимда никоҳ тўйидан олдин кураш маросими ўтказилган. Қизлар яккаю-ягона курашда ўзини енган йигитга турмушга чиққанлар. Бундан шундай хулосага келиш мумкинки, аёллар қадим даврларданоқ тақдирини ўзлари белгилаганлар.

Кураш маросимининг баъзи белгилари Сурхондарё воҳасида сақланиб қолган. Яъни тўй кечаси келин билан куёвнинг оёқ босди маросими бўлиб ўтади. Агар куёв ютқазиб қўйса, оиладаги ҳукмронлик мавқеини бой беради. Мақоллар халқимиз онги ва вужудига асрлар давомида сингган. Шунинг учун ҳам бу пурмаъно иборалар тилдан-тилга ўтиб яшаб келмоқда. Кишилар, айниқса, ёшларга халқ мақолларини даврий нашрлар ёрдамида етказиб бериш хайрлидир. Негаки ота-боболаримизнинг аёлга бўлган иззат-эҳтиромлари ҳақида ҳамма ҳам бирдек тушунчага эга эмас. Мақоллар боболаримизнинг аёлга муносабати, фалсафаси, эътиқоди тўғрисидаги тасаввуримизни янада кенгайтириши шак-шубҳасиздир. Шуларни назарда тутиб фақат аёллар акс этган мақоллардан айрим намуналарини ҳавола қилишга ва баҳоликудрат изоҳлашга, улар сабаб баъзи фикрларимизни баён этишга жазм қилдик.

«Хотин, хотин кимнинг хотини, олақопнинг хотини, Олақопинг бўлмаса, аллакимнинг хотини».

Мазмуни:— «Олақоп»да — ўтмишда ун, гуруч, турли меваларнинг қоқиси сақланган, демак, олақоп — оилада хотиннинг оч қолмаслиги, яъни кун кўриш мумкинлигини ифода қилади.

— Хотинларда хотин бор, бошларида олтин бор. Эркакларда эркак бор, ҳисобда йўқ тентак бор».

— «Хотинларда хотин бор...» — хотинлар орасида ҳам шундайлари (мақтов маъносида) борки...

«Эркакларда эркак бор»... — эркаклар орасида шундайлари борки (ёмон маънода) борки...

«Жонимнинг жононаси — хотинимнинг қайнонаси». «Жонимнинг жононаси» — куёвнинг онаси.

«Хотинимнинг қайнонаси» — келини — хотиним учун барибир қайнона.

«Аёлнинг кўнгли бузилгунча шихти бузилсин».

Азалдан беҳаёликни катта фожеа деб билган халқимизнинг бу мақоли, аслида беҳаё аёлга хос жазо — ҳукми сўровдир.

«Эрли хотин—қарқара хотин,
Эрсиз хотин—масхара хотин».

«Қарқара» — баланд бўйли, узун сочли умуман, хуш-рўйлик маъносидаги ташбиҳ.

Баъзан бу хикматни:

«Қайнонали келин — қарқара келин»
Қайнонасиз келин — масхара келин»,—

шаклида эшитамиз, ёки даврий нашрдан ўқиймиз. Менимча, бу қўшма гап мақол эмас. Юқоридаги мақолнинг бузилган шакли. Гап бевалар бошида айланади.

«Кампир айтар қиз бўлай деб, бақа айтар: мен олай деб». Бу мақол ўз ёшига мос тарзда иш кўрмайдиганлар устидан аччиқ кулгу, киноянинг образли ифодасидир. Меросимизда шу мақол мазмуни сингдирилган қўшиқ ҳам мавжуд:

Осмондаги бир юлдуз ой бўламан дейди,
Шу замонни кампирлари, қиз бўламан дейди,
Ариқдаги қурбақа мен оламан дейди,
Карнайлатиб, сурнайлатиб тўй қиламан дейди.

Ҳаётда қизларнинг кампирларга тақлиди масхара, мазаҳ бўлганидек, кампирларнинг қизларга тақлиди ҳам киноили кулгига айланиши, табиий.

«Қизгинамнинг боласи — қантак ўрик донаси,
Ўғилгинам боласи ҳай, ҳай унинг онаси»

Бувиларимизнинг ақлу донолигини қаранг, бир мақолнинг ўзида ҳам бува-набира, ҳам қайнона-келин муносабати жамланган.

Матбуотда бу мақол **«Болагинамни боласи — қандек асал донаси»** шаклида босилди. Тўғри, шу шаклни ҳам қабул қилиш мумкин. Лекин «қандек-асал» эмас, «қантак ўрик» бўлиши керак. Чунки халқ ўхшатишини нормаллаштириш табиий ҳолатидан иборат. Яъни ҳаётий мантиқни таъминлайди.

«Қудамнинг қудаси — юмуртқамнинг тўрваси»

Бу мақолда қариндошлик томондан узоқ бўлган кишига нисбатан танбеҳ эмас, аксинча, айнан қуданинг қудасига муносабат акс этган.

«Ғаминг бўлмаса қуда тут».

Турмуш ва оилавий ташвишлар англашилади.

«Қизи тайров — тизин қучоқлар».

«Тайров» — эрка, шўх маъносида. Мазкур мақолда «тайров» сўзи кўчма, яъни қизи тўғри йўлдан тойган маъносида қўлланилган.

«Янгам (келин ойи) санчади, мен тортаман».

«Ойдаги айманчиғим, кундаги куйманчиғим».

«Йилқи йили олдинда, йилпанглама келинчак».

«Хотнингни қошига қарагунча, товоғингни тошига қара».

«Хотинларнинг холаси — қизларнинг дугонаси».

«Хон тахтидан тўймайди, хотин—бахтидан».

«Кампир ўйин билмайди-ю, давра тор дер». Бу етти мақол изоҳини муштарийлар ҳукмига ҳавола қилдик.

Машҳур немис файласуфи Георг Гегель айтганидек, «мақоллар маънавиятдаги мустаҳкам негизларни, инсон фаолияти ва онгидаги сабр-бардош асосларини белгилаб берувчи ҳаётий мажбуриятларни, турмуш донишмандлиги, нуқтаи назарларни баён этади». Айни чоғда ундаги гўзал ташбеҳлар оқилона фикрларга ярашиб мақолни авайлаб тургани каби бундай ҳур фикрлар одамлар кўнглини чин инсоний туйғулар билан безамоққа, уларни хаёлий фазилатлар билан зийнатламоққа хизмат қилиши тайин. Шунингдек мақоллардан ўзлигимизни англаймиз, ота-боболаримизнинг ақл-заковати нақадар юксак бўлганига яна бир бор иқрор бўламиз. Ахир «миллатнинг даҳоси, ақли ва руҳияти мақоллардан билинади» (Франсис Бекан), деган гап бежиз айтилмаган.

Муҳаммад АҲМАД.

ЯНГИ ТАРКИБ ВА НИЗОМ ТАСДИҚЛАНДИ

ТОШКЕНТ шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков имзо чеккан қарор билан пойтахт Атамалар комиссиясининг янги таркиби ва Низоми тасдиқланди. Мазкур комиссия раҳбариятига ҳоким ўринбосари К. Р. РАСУЛОВ, тарих фанлари доктори, Педагогика илмий текшириш институти директори Қ. Ф. ФОЗИЛХЎЖАЕВ ва фалсафа фанлари номзоди, маданият, фан, халқ таълимоти, ахборот, ошкоралик ва ташқи алоқаларга доир доимий комиссия раиси А. М. ХЎЖАЕВ тайинландилар. «Тошкент ҳақиқати» рўзномаси бўлим мудири Д. САИДОВ комиссия масъул котиби этиб тасдиқланди.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси, «Гулистон» ойномаси бош муҳаррири МИРМУҲСИН, олимлардан Ғуломқодир РАШИДОВ, Иристой ҚЎЧҚОРТОЕВ, Малик МУРОДОВ, Баҳриддин НАСРИДДИНОВ, Муҳсин ЗОКИРОВ, Муборак ЮНУСХЎЖАЕВА, уруш ва меҳнат фахрийлари Тошкент шаҳар Кенгаши раисининг ўринбосари Толиб СОДИҚОВ, шаҳар Бош рассоми Рафаэль ЮСУПОВ, шаҳар ИИБ бошлиғининг ўринбосари Абдуллажон ҲАСАНОВ, «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномалари бош муҳаррири Эркин ЭРНАЗАРОВ, шаҳарни ташқи безаш комбинати директори Мирхон ОРИПОВ, шаҳар архиви мудири Ноила РАСУЛОВА, жумҳурият миқёсидаги пенсионер Ҳилом ХУДОЙБЕРДИЕВ, пенсионер-журналист Владимир ТЮРИКОВ шаҳар Атамалар комиссиясининг аъзоси бўлдилар.

Мазкур Қарорга биноан жой номларига оид ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Давлат тили тўғрисида»ги Қонунини амалга ошириш ва шу ишлар юзасидан фуқароларни қабул қилиш билан боғлиқ масалаларни олиб бориш вазифаси комиссия масъул котиби (Д. Саидов)га топширилди. Ноҳиялар Ҳокимлари эса бу борадаги барча зарур маълумотлар ва ахборотларни масъул котибга етказиб беришлари ҳам Қарорда алоҳида белгилаб қўйилди.

Янги Низомга мувофиқ эса жой номлари билан боғлиқ барча турдаги ариза, таклиф, илтимосномалар ноҳиялар Ҳокимлиги Атамалар комиссиясида кўриб чиқилиб, ноҳия Ҳокими Қарори бўлгандагина шаҳар Атамалар комиссиясига тавсия этилиши мумкин.

КИМОШДИ САВДОСИ БЎЛИБ ЎТДИ

ИЛГАРИ хабар қилганимиздек пойтахтимизнинг Ҳамза номидаги театрида ўтган шанба куни кимошди савдоси бўлиб ўтди. Уни вилоят ҳокимлиги, шунингдек вилоят маданият бошқармаси, Ўзбекистон болалар жамғармасининг Тошкент вилоят бўлими ҳамкорликда уюштирдилар.

Кимошди савдосини Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист В. Лапин олиб борди. Бу тадбирдан тушган маблағ ночор оилалар, етим-есирларга сарфланади.

Йиғилганлар санъаткорлар, бадиий ҳаваскорлар ижросида концерт томоша қилдилар.

СУРАТЛАРДА: кимошди савдосидан лавҳалар.

Суратказ В. ХАРИТОНОВ.

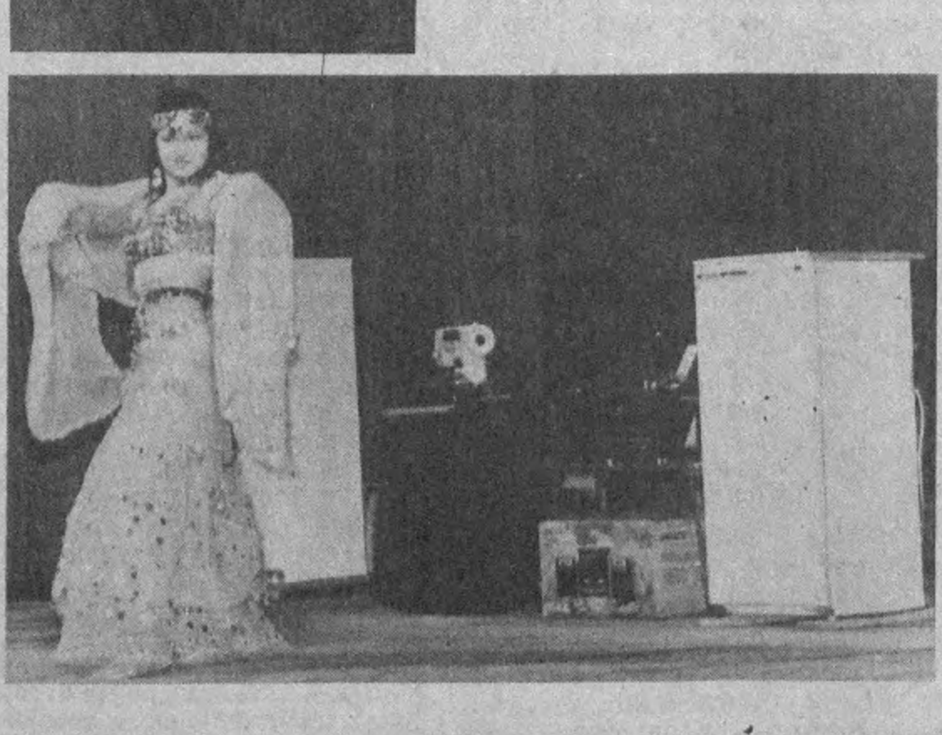

БИЛДИРИШЛАР

ДИҚҚАТ!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИДА 15 МАЙ СОАТ 14.00 ДА

«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ» ЎТКАЗИЛАДИ

КУН ТАРТИБИДА:

«Ижодкорлик, моҳирлик, илғорлик» мавзуидаги анжуман;

Мактабгача тарбия муассасаларининг энг яхши ходимлари, билим юртини битирган тарбиячилар билан учрашув;

Ўқувчилар ўртасида ўтказилган иншо, кўрик ва яширин савол-жавобларнинг якунлари;

Ўқувчиларнинг ижодий ишлари кўргазмаси;

Билим юрти бадиий ҳаваскорларининг концерти ва бошқа хил тадбирлар режалаштирилган.

«Очиқ эшиклар кунига» барча қизиққан ўртоқларни таклиф қиламиз.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, 1-Қорасув даҳаси Темур Малик кўчаси, 112-уй. М. Горький метро бекатидан қатнайдиган 63 автобуснинг «Билим юрти» бекати.

Маълумотлар учун телефон: 65-98-91.

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚ КОРХОНАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АҲОЛИ

ДИҚҚАТИГА!

ЧУҚУРСОЙ ДЕВОР ПАНЕЛЛАРИ ВА КЕРАМЗИТ КОМБИНАТИДАН қуйидаги қурилиш маҳсулотларини харид қилишингиз мумкин:

— 100 ва 200 белгили оғир бетон;

— 2400×600×400 ҳажмдан оғир бетон ва ишлаб чиқариш қолдиқларидан тайёрланган пойдевор мосламалари;

— 200×200×400 ҳажмдаги керамзит бетон ғишт мосламалари;

— Уй-жой, болалар боғчалари ва мактаб қурилишларига мўлжалланган, ялпи ишлаб чиқаришдаги девор панеллари.

Ҳисоб-китоб нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов ноҳияси, Широқ кўчаси 100. Чуқурсой девор панеллари ва керамзит комбинати.

Маълумотлар учун телефонлар: 48-30-48, 48-07-47.

Тоғ бағридаги сиҳатгоҳ

«Товоқсой» сиҳатгоҳи йилдан-йилга ривожланмоқда. Бу ерда меҳнат ва уруш фахрийлари, пенсионерлар, ногиронлар, онахонлар даволанишади. Яқинда ана шу шифохонада бўлиб, унда дам олаётган, даволанаётган беморлар, қўли енгил ҳамширалар, қариялар хизматига камарбаста тиббий ходимлари билан суҳбатлашдик:

Абдул ТУРСУНОВ, II гуруҳ ногирони, Сурхондарё вилояти, Ангор ноҳиясидан:

— Мен бу масканга Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, II гуруҳ меҳнат ногирони Нурмат Аллаёров билан бирга келганман. Бизларни малакали шифокорлар даволашмоқда. Шарт-шароитлар етарли. Келганимизда саломатлигимиз айтарли яхши эмас эди. Товоқсойнинг ҳавоси шифо, шифоси даво, деб бежиз айтишмаган экан. Бир ҳафта ичида ўзимизни ўнглаб олдик. Егулик, озиқ-овқатдан тақчиллик сезмаётирмиз. Бир кунда тўрт маҳалдан овқат беришади: Овқатлари мазали. Айниқса, дўхтирларнинг мулойим, ширин муомиласини айтмайсизми. Шундай қийин, оғир шароитда ҳукуматимизнинг биз каби уруш ва меҳнат фахрийларига кўрсатаётган ғамхўрлигидан жуда ҳам миннатдормиз.

Шарифа МУМИНЖОНОВА — Тошкент шаҳар Акмал Икромов ноҳиясидан:

— Мени Наврўз арафасида ижтимоий таъминот бўлими бепул йўлланма билан сийлади. Дардим анча оғир эди. Бошим айланиб, кўзим тинарди. Юрагим санчарди. Мана ҳозир ўзимни анча яхши ҳис қиляпман. Асаб касаллиги дўхтири Тўлқин Усмонбоев жуда меҳрибон киши экан. У ўз касбига сидқидилдан ёндошади. Ҳар бир кишининг кўнглига қараб даволайди. Умуман шифо масканидаги тиббий ҳамширалардан тортиб бош шифокоргача жуда мулойим ва муомалали. Ҳар кимнинг касалига қараб парҳез таомлар беришади. Ошхона хизматчиларидан Зоҳида Абдулакимова, Людмила Паруш, бош ошпаз Марина Суровалар тайёрлаётган таомларнинг мазаси оғизда қолади. Барчасига раҳмат, кам бўлишмасин.

Баҳри НИЕЗОВА — Тошкент шаҳар Сирғали ноҳиясидан:

— Бу сиҳатгоҳда ҳар йили бир марта даволанаман. Ҳар йили янгидан кучқувват олиб уйимга қайтаман. Очиғини айтсам, ўтган йили келганимда овқати жуда яхши эди. Лекин бу йил ўтган йилдагига қараганда сифати пастроқ. Яқинда бош шифокор Соҳиб Ҳайитбоев бизларни йиғиб, мажлис ўтказди. Шу мажлисда мен туриб, озиқ-овқат тўғрисида шикоят қилдим. Шундан сўнг танбеҳим кор қилдими, ҳозир ҳеч қандай шикоятга ўрин йўқ.

Президентимизнинг биз каби кексайиб, дардга чалинган кишиларни эъзозлаб, кўрсатаётган ғамхўрликларидан ғоят миннатдормиз. Ўзингиз ўйланг, ҳозирги бозор иқтисодиёти вақтида битта йўлланманинг нархи 1400 сўм турар экан. Биз эса йўлланмани ижтимоий таъминот бўлими орқали текинга оляпмиз.

Н. И. ПУСТОВОЙТОВА — бош шифокорнинг даволаш ишлари бўйича ўринбосари:

— Сиҳатгоҳимизда фақат йўлланма билан келганларгина эмас, йўлланмасиз беморлар ҳам даволанади. Шу сабабли биз оромгоҳда пуллик хизматни ҳам йўлга қўйдик. Бу тадбиримиз бозор муносабатлари шароитида, айниқса, қўл келмоқда, бизни иқтисодий тангликдан бир оз бўлсада қутқармоқда.

Шифо масканимизда 18 нафар шифокор, 44 нафар ҳамшира меҳнат қилишмоқда. Фурсати билан уларнинг малакасини ошириб бораяпмиз.

Соҳиб ҲАЙИТБОЕВ, бош шифокор:

— 1960 йили денгиз сатҳидан 800 метр баландликда жойлашган Товоқсой қишлоғида «Товоқсой» пансионати қуриш учун ер ажратилган эди. 1962 йили пансионат қуриб ишга туширилди. У 1964 йилдан 1971 йилгача қариялар интернат-уйига мослаштирилди. 1971 йилдан то 1985 йилнинг охиригача қариялар дам оладиган масканга айланди. 1986 йилдан бошлаб эса махсус сиҳатгоҳ мақомига эга бўлди.

Дастлаб, сиҳатгоҳимиз бир ойда 250 кишини бир йўла қабул қилган, ҳозирги кунда бу ердаги ўринлар сони 400 кишига ортди. Шунга яраша шифокорлар сони ҳам кўпайди. Ҳозир ҳамширалар сони 44 нафарга етди.

Бозор иқтисодиёти қийинчиликлари сиҳатгоҳни ҳам четлаб ўтмаяпти: илгари бир марта овқатланиш учун 2 сўм 10 тийин пул кетарди. Президентимизнинг 1990 йил май фармонига кўра сиҳатгоҳдаги қарияларнинг овқат пули 2 сўм 25 тийин бўлганлиги учун бизда ҳам шунга тенглаштирилди. 1991 йил июлига келиб битта овқат пули 6 сўм 67 тийинга ошди. Ҳозирги кунда (16 январдан кейин) бир марта овқатланиш учун ўрта ҳисобда 20—22 сўм сарфланмоқда. Илгари бир киши учун бир кунда 18 тийинлик дори-дармонлар сарфланарди. 1990 йил май ойидан буён бир кунлик дори-дармонларнинг баҳоси 2 сўм 50 тийинга тўғри келмоқда.

Кейинги пайтда сиҳатгоҳда даволаш, даволаниш сифатини янада яхшилаш мақсадида шифобахш сув билан даволайдиган 12 та ваннахона, рентген хонаси ва бошқа қўшимча хоналар қурилди. Ҳатто, номозхонлар учун ҳам алоҳида жой бор.

Ҳозир 550 ўринли янги ошхона қурилмоқда. Доривор ўсимликлар (фитолечения), кислород кўпиги хоналари, парафин, массаж хоналари, игна билан даволаш ва жисмоний соғломлаштириш хоналари бекаму-кўст ишлаб турибди.

Шуҳрат МУРОДОВ.

● СПОРТ ● ● СПОРТ ●

ПЕШҚАДАМНИНГ МАҒЛУБИЯТИ

Республика олий лига биринчилигида беш ўйинда атиги бир очко йўқотган Қўқоннинг «Темирйўлчи» футболчилари пешқадамлик қилишаётганди. Лекин улар навбатдаги турда Наманганда «Навбаҳор» меҳмони бўлиб, биринчи мағлубиятга учрадилар. Мазкур ўйинда майдон эгалари 2:0 ҳисобида устун келиб, очколарни 9 тага етказишди. «Косонсойчи» клубини 2:1 ҳисобида мағлуб этган «Наврўз» ҳисобида ҳам 9 та очко бор. Шундай қилиб, бугунгача «Темирйўлчи», «Нурафшон» ва «Наврўз» клублари тенг — 9 тадан очко тўплашди. «Сўғдиёна» ҳамда «Навбаҳор» жамоаларида 8 тадан очко бор. «Пахтакор» футболчилари бу турда дам олишди. Лекин бўш вақтни «бекор» ўтказишмади. Қибрай стадионида Кемеровонинг «Динамо» командаси билан ўртоқлик учрашувини ўтказиб, 8:1 ҳисобида устун келдилар.

Якшанба куни бўлиб ўтган бошқа ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Нурафшон» — «Сўғдиёна» — 3:1, «Сурхон» — «Кимёгар» — 2:2, «Орол» — «Пахтакор-79» — 2:2, «Мароқанд» — «Янгиер» — 2:1, «Чирчиқ» — «Нефтчи» — 2:1, «Трактор» — «Шаҳрихончи» — 4:1.

Навбатдаги саккизинчи тур ўйинлари эртага ўтказилади. Тошкентнинг «Пахтакор» футболчилари Нукусда «Орол» меҳмони бўлишади.

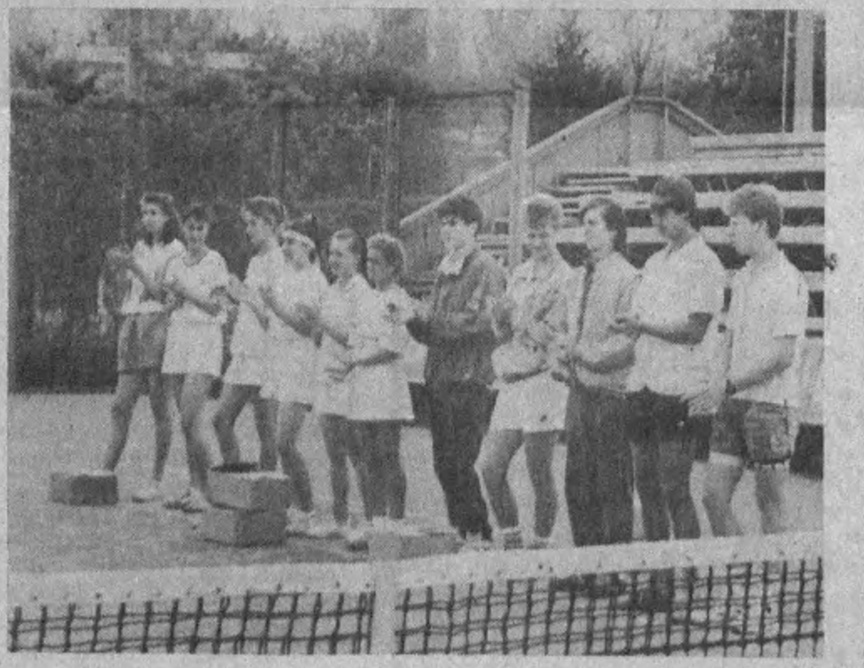

ЁШ ТЕННИСЧИЛАР БЕЛЛАШУВИ

Тошкентдаги «Динамо» теннис клубида 18 ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида XII Халқаро турнир мусобақалари бўлиб ўтди. Унда Москва, Молдова, Украина, Тошкент шаҳарларидан ҳамда Польшадан теннисчилар иштирок этишди.

70 га яқин ёш спортчилар баҳслашган мусобақаларда тошкентлик Д. Тимошевич (ўғил болалар ўртасида) билан украиналик Е. Татаркова (қиз болалар ўртасида)лар ғолиб бўлишди. Жуфт ҳолдаги беллашувларда Д. Тимошевич ва П. Жаромский (Россия)ларнинг қўли баланд келди. Қиз болалар ўртасидаги жуфтликлар мусобақасида А. Николенко ва Е. Татаркова (иккаласи ҳам Украинадан)лар рақибларини доғда қолдиришди.

Бир ҳафта давом этган (12—19 апрель) теннисчилар мусобақаси ниҳоясига етди. Энди ғолиблар Сочи шаҳрида бўладиган навбатдаги босқичда кучларини синаб кўрадилар.

Афсуски, катта теннис соҳасида таниқли миллий ўйинчиларимиз йўқ. Миллий команда ҳақида-ку, гапирмаса ҳам бўлади. Аҳвол шу тарзда кетаверса, ҳали-бери елкамизга офтоб тегмайди. Мутасадди раҳбарларимиз эса буни ўзларидан соқит қилишмоқда. Нима дейишса, маблағ йўқ. Бундай ноxушликларнинг чеки борми? Унга ким сўнгги нуқтани қўяди. Буниси номаълум.

Алимурод МАМАДАМИНОВ.

СУРАТЛАРДА: мусобақа ғолиби Д. Тимошевич кортда; бир гуруҳ ёш теннисчилар.

МУАЛЛИФ суратга олган.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги

ТОШКЕНТ ЭЛЕКТР ТЕХНИКА АЛОҚА ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ

1992-93 ўқув йили учун
Сиртқи бўлимнинг 1 курсига
Қуйидаги ихтисослар бўйича

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— АВТОМАТ ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ (ШИФР 2305: ихтисос йўналишлари — электр алоқасининг бошқарув системалари; дискрет маълумотларни узатиш; автомат коммутация тизимлари).

— КЎПКАНАЛЛИ ЭЛЕКТР АЛОҚАСИ (ШИФР 2306: ихтисос йўналишлари алоқа ускуналари ва иншоотларини монтаж қилиш; кўпканалли узатиш тизимларини лойиҳалаштириш ва фойдаланиш).

— РАДИОАЛОҚА, РАДИОЭШИТТИРИШ ВА ТЕЛЕКЎРСАТУВЛАР (ШИФР 2307).

Аризалар 1 июндан 12 июлгача қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 13 июлдан 25 июлгача, талабалар сафига қабул қилиш 31 июлда ўтказилади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: ўрта ёки олий маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), 086/У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3×4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, иш жойидан маълумотнома, ёки меҳнат дафтарчасидан кўчирма (меҳнат фаолиятига эга бўлганлар учун). Паспорт ва ҳарбий хизматга доир ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Сиртқи бўлимга кирувчилар қуйидаги фанлар бўйича 3 (уч)та танловли имтиҳон топширадилар математика (ёзма), физика (оғзаки), ўзбек (рус) тили — диктант.

Кириш имтиҳонлари беш балли система бўйича баҳоланади: «5», «4», «3», «2».

Ўрта мактабни олтин (кумуш)) медаль билан, ўрта махсус ўқув юртини ёки ҳунар-техника билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар математика (ёзма)дан битта ихтисосга доир имтиҳон топширадилар.

«5» баҳо олинганда абитуриент бошқа имтиҳонлардан озод этилиб, олий ўқув юртига қабул қилинади, бошқа ижобий баҳолар олинганда эса мазкур ихтисос учун белгиланган барча имтиҳонларни топширадилар.

Ўрта маълумот негизидаги ҳунар-техника билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар ўзлари эгаллаган касб йўналиши бўйича олий ўқув юртига ўқишга кираётган ҳоллардагина юқоридаги тартибга амал қилинади.

Қабул Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилда олий ўқув юртларига қабул қилиш қоидалари асосида амалга оширилади.

Олий билимгоҳда 1 июндан 30 июнгача кириш имтиҳонларига тайёрлайдиган пуллик курслар ишлаб турибди. (Телефон: 35-97-91).

Қўшимча ахборотларни олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700084, Тошкент шаҳри, Е-84, Энгельс кўчаси, 108-уй, ТЭИС қабул комиссияси.

Телефонлар: 35-77-75, 35-10-52.

ЭЪТИБОРСИЗЛИК

ОНА ТИЛИМИЗГА давлат мақоми берилганига уч йил бўлаяпти. Тилимиз равнақи учун жойларда қатор тадбирлар амалга ошириляпти.

Аммо бу эзгулик ҳамма ерда бир хил татбиқ қилинаётгани йўқ. Ҳатто лавҳаю пешлавҳаларни ўзбекчалаштириш ишларига ҳам панжа орасидан қараётганлар йўқ эмас. Тошкент ноҳиясининг Сабзавотчилик институти бекатида жойлашган «Автомобилларга техник хизмат кўрсатиш устахонаси» деб ёзилган пешлавҳа мавжуд. (Яқинроқ бориб ўқилмаса, узоқдан кўзингиз тушмайди). Айнан унинг таржимаси дарвоза тепасида — баландликда катта ҳарфлар билан ёзилган: «Станция технического обслуживания автомобилей № 13». Наҳотки, «катта оға»миз тили энди ҳам юқори турса?

Рихсибой ТИЛЛАЕВ.

ОЛИЙГОҲ ОТАЛИҒИДА

БУГУНГИ кунда билим даргоҳларида техник йўналишга қаратилган ихтисослаштирилган синфлар, ўқувчилар гуруҳларини очишга эътибор кучайди.

Тошкентдаги 37-ўрта мактаб ҳузурида фаолият кўрсатаётган ихтисослашган синфга ҳам кўпгина қобилиятли ёш истеъдодлар тортилган. Бу умидли ёшлар билан назарий ва амалий машғулотларни олиб бориш учун тажрибакор педагог олимлар ҳам жалб этилмоқда. Тошкент давлат техника дорилфунуни самолётсозлик куллиётининг бир гуруҳ олимлари кўрсатаётган амалий ёрдамдан мактаб муаллимлар жамоаси мамнун.

Фазогирлик ихтисослигини пухта эгаллашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган иқтидорли ўқувчилар жонкуяр олимлар қўлида таҳсил кўриб, ўқув дастурида кўзда тутилган қатор машғулотларни пухта ўзлаштирмоқдалар.

Айни кунларда автоматика ва лойиҳалаш йўналишида машғулотлар олиб боришга мослаштирилган махсус синфларни очиш тараддуди кўрилмоқда.

А. АКБАРОВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ПЎЛАТ САНДИҚ ОЧАР АРХЕОЛОГЛАР

Пўлат сандиқларни ўғриларгина очмай, археологлар ҳам бу иш билан заруратдан шуғулланар эканлар. Эрамиздан аввалги 79 йилда Везувий вулқони отилиши вақтида ер билан яксон бўлган антик Помпей шаҳрида қазиш ишларини олиб бораётган вақтда қадимги кавшарланган сандиқча топилди. Уни очганларида ичидан Рим империяси даврида муомалада бўлган ўн учта олтин ва кўпгина бошқа тангаларни олишди.

«ҚУЁШПАРВОЗ» — КЕЛАЖАК МАШИНАСИ

Японийадаги «Санъно» компанияси жаҳонда биринчи бўлиб, Қуёш энергиясидан фойдаланувчи учиш аппаратини ишлаб чиқди. У кўринишидан унча катта бўлмаган дирижаблни эслатади, яратувчилар уни «қуёш тухуми» деб атадилар.

Узунлиги 7 метр, баландлиги 2,5 метрни ташкил этган бу аппарат қуёш батареяси билан таъминланган, бу батарея эгилувчан ва ниҳоятда енгил кремний плёнкаси кўринишида тайёрланган. Фюзеляжнинг юқори қисмида 5,6 квадрат метрни эгаллаб, вазни бор-йўғи бир килограммни ташкил этади. Батарея ҳосил қилган энергия пирпираклари билан тўртта доимий ток двигателларини ҳаракатга келтиради.

2 МИНГ 650 КИЛОГРАММ ХАМИР КЕТДИ

Жанубий Африкадаги Блумфонтейн шаҳрининг минглаб истиқомат қилувчилари жаҳонда энг катта блинадан танаввул қилдилар. Уни тайёрлаш учун 2 минг 650 килограмм хамир, 23 тонна пўлат, 42 баллон газ ва тўртта кўтарма кран керак бўлди.

4 мингта тухум, 640 килограмм ун, 320 килограмм маргарин, 55 килограмм шакар, 30 килограмм хамиртуриш, 4,5 килограмм туз ва 1 минг 400 литр сутдан фойдаланилди.

Тайёрланган қоришма қувур орқали диаметри 12,55 метрли товага тушди, бу това махсус ясалди. Икки нафар ўт ўчирувчи унга швабралар билан ёғ суртди. Блинанинг юқори қисми хомсиз бўлиб қолмаслиги учун тўртта қудратли кран хамирнинг устига катта пўлат қопқоқ ёпди.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар — 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар — 325666.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г—18. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 21.30. 30579 нусха босилди.